

2016

SRH N.V. Jaarverslag 2016

Inhoudsopgave

<i>Bestuursverslag</i>	2
1 Inleiding	2
1.1 SRH, op weg naar uiteindelijke ontmanteling van de Vennootschap	2
1.2 Resultaat	6
1.3 Vooruitzichten	6
2 Strategie en ontwikkelingen	6
2.1 Strategie en organisatie	6
2.2 Nationalisatie en maatregelen Europese Commissie	7
2.3 Dividendbeleid	7
2.4 Medewerkers	7
3 Corporate Governance	7
3.1 Wijzigingen in de samenstelling Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen	7
3.2 De Raad van Bestuur	8
3.3 De Raad van Commissarissen	9
3.4 Remuneratierapport	10
3.5 Algemene vergadering van aandeelhouders	12
3.6 Code Corporate Governance	13
4 Financiële ontwikkelingen	13
5 Risicobeheer, liquiditeit en kapitaalmanagement	14
5.1 Risicobeheer en governance	14
5.2 Procesrisico	14
5.3 Kapitalisatie	14
5.4 Liquiditeitsmanagement en financiering	14
5.5 Marktrisico	15
<i>Jaarrekening</i>	17
Jaarrekening	17
Grondslagen van waardering activa en passiva en de resultaatbepaling	19
Toelichtingen op individuele posten van de balans	24
Toelichtingen op individuele posten van de winst- en verliesrekening	30
Overige toelichtingen op de winst- en verliesrekening	32
Handtekeningen	33
<i>Overige gegevens</i>	34
Statutaire regeling inzake de winst- en verliesbestemming	34
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	35

1 Inleiding

SRH N.V. (voorheen SNS REAAL N.V.) was tot en met 26 juli 2015 de moedermaatschappij van VIVAT N.V. (voorheen REAAL N.V.) en tot en met 30 september 2015 de moedermaatschappij van de Volksbank N.V. (voorheen SNS Bank N.V.). Na de overdracht van de bankactiviteiten heeft SRH N.V. geen dochtermaatschappijen meer die operationele activiteiten ontplooiën. In dit jaarverslag refereren 'SRH' en 'Vennootschap' aan de rechtspersoon SRH N.V., met statutaire zetel te Utrecht, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 16062627. SRH houdt kantoor aan de Croeselaan 1, 3521 BJ Utrecht. Aandeelhouder van SRH is de Stichting administratiekantoor beheer financiële instellingen ('NLF').

Voor zover van toepassing, wordt met 'de Volksbank', of 'Bank' gerefereerd aan de Volksbank N.V., en refereren 'VIVAT' en 'Verzekeraar' aan VIVAT N.V.

1.1 SRH, op weg naar uiteindelijke ontmanteling van de Vennootschap

Doelstelling SRH

SRH zet zich professioneel, integer en doelgericht in om tot afwikkeling te komen van werkzaamheden die verband houden met haar historie als houdster van aandelen in financiële instellingen, onder meer voortvloeiend uit de onteigening van door haar uitgegeven aandelen en obligaties bij de nationalisatie van SNS REAAL N.V. (hierna: 'SNS REAAL') in 2013.

SRH realiseert zich de maatschappelijke betekenis van de staatssteun en nationalisatie van financiële instellingen in het algemeen en die van SNS REAAL, waarbij voor de eerste maal de Interventiewet werd toegepast, in het bijzonder. SRH ziet het dan ook als haar verantwoordelijkheid om de afwikkeling van de Vennootschap (en in het verlengde daarvan haar voormalige aandeelhouderschap van de financiële instellingen die tot het concern SNS REAAL behoorden) efficiënt, zorgvuldig en doelmatig uit te voeren. Uiteindelijk zal SRH worden ontmanteld en ophouden te bestaan.

Vanaf 30 september 2015 houdt SRH geen belangen meer in andere vennootschappen en is haar statutaire doel beperkt tot het verder ontmantelen van de Vennootschap. Tussen SRH, de Volksbank en VIVAT bestaan voornamelijk nog afspraken over huisvesting, het uitwisselen van noodzakelijke data en het detacheren van personeelsleden ten behoeve van SRH.

De hiervoor beschreven situatie heeft ook gevolgen voor de gehanteerde grondslagen in de jaarrekening. Met name is daarbij relevant dat SRH geen dochtermaatschappijen meer heeft en geen organisatie van openbaar belang meer is, noch een structuurvennootschap. SRH stelt voor het boekjaar 2016 een enkelvoudige jaarrekening op overeenkomstig Burgerlijk Wetboek (BW) Boek 2 Titel 9.

Evaluatie governance

Naar aanleiding van een evaluatie van de governance, welke begin 2016 heeft plaatsgevonden, zijn per 9 juni 2016 de statuten van SRH gewijzigd, waarbij onder meer het structuurregime buiten werking is gesteld. Hiertoe is een volledige ontheffing door de Minister van Justitie - krachtens het bepaalde in artikel 2:156 BW - aan SRH verleend van de toepassing van de artikelen 2:158 – 2:164 BW. De ontheffing is verleend op 22 februari 2016. Dientengevolge zijn ook de reglementen van SRH aangepast.

De governance is verder vereenvoudigd. SRH heeft sinds 9 juni 2016 enkel nog een Raad van Bestuur en niet langer een Raad van Commissarissen. Het toezicht en advies van de Raad van Commissarissen is verschoven naar de algemene vergadering van aandeelhouders van SRH.

Op 30 mei 2016 is de heer H.M. de Mol van Otterloo als lid en voorzitter van de Raad van Bestuur van de Vennootschap herbenoemd voor een nieuwe termijn. Dat wil zeggen dat de benoemingstermijn van de heer De Mol van Otterloo eindigt aan het eind van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van de Vennootschap, waarin de jaarrekening over het boekjaar 2016 aan de orde komt.

Op 22 december 2016 is de heer G.J.H. Broekers benoemd tot lid van de Raad van Bestuur van SRH voor een termijn die loopt tot en met het einde van de algemene vergadering van aandeelhouders waarin de jaarrekening over het boekjaar 2016 van de Vennootschap aan de orde komt. De heer Broekers was vanaf 1 juli 2016 al actief voor SRH als adviseur en volgt Dick Okhuijsen op die sinds 1 juni 2016 is teruggetreden uit de Raad van Bestuur van de Vennootschap.

Aflossing achtergestelde leningen door VIVAT

Na de verkoop van VIVAT aan Anbang diende nog een aantal onderwerpen in 2016 te worden afgewikkeld. VIVAT en SRLEV N.V. ('SRLEV'), een dochtermaatschappij van VIVAT, hebben de door SRH aan hen verstrekte geldleningen pro resto ten bedrage van in totaal €302 miljoen, vermeerderd met de daarover verschuldigde rente, gedeeltelijk terugbetaald op 1 februari 2016. Het voormelde bedrag van €302 miljoen bestond uit een lening van SRH aan SRLEV ter grootte van €95 miljoen en uit een lening aan VIVAT ter grootte van €250 miljoen (pro resto €207 miljoen). De aflossing van voormelde achtergestelde leningen was alleen mogelijk met instemming van De Nederlandsche Bank. SRLEV heeft instemming van De Nederlandsche Bank voorafgaand aan de terugbetaling ontvangen en vervolgens het hele bedrag, inclusief rente, aan SRH terugbetaald. VIVAT heeft deze instemming eveneens ontvangen, maar slechts voor terugbetaling van een bedrag van €63 miljoen en VIVAT heeft dat bedrag, vermeerderd met lopende rente over de gehele pro resto hoofdsom, vervolgens aan SRH terugbetaald. Het resterende gedeelte van de lening aan VIVAT, ter grootte van €144 miljoen, is wachtende de uitkomsten van de discussie rond de hierna beschreven pensioen-indexatieverplichtingen tijdelijk omgezet in een renteloze lening van SRH aan VIVAT en afgelost na overeenstemming over de afwikkeling van de financiering van de pensioenindexatieverplichtingen.

Pensioenindexatieverplichtingen

In de koopovereenkomst met Anbang inzake de verkoop van VIVAT had SRH zich jegens Anbang verplicht om de indexatieverplichtingen van de verzekerde pensioenen van een groep (voormalige) medewerkers van VIVAT volledig gefinancierd over te dragen. Het betreft (voormalige) medewerkers van VIVAT die in dienst zijn gekomen vanuit fusies met en overnames van andere verzekeraars door VIVAT. Een deel van deze pensioenindexatieverplichtingen jegens (voormalige) medewerkers was achtergebleven bij SRH en een ander gedeelte was per 1 januari 2015 in het kader van de splitsing tussen Bank en Verzekeraar overgegaan naar de Volksbank en VIVAT. In de onderhandelingen over de uitvoering van de in de koopovereenkomst opgenomen afspraak hebben SRH, de Volksbank, Anbang en VIVAT begin mei 2016 overeenstemming bereikt over de volledige financiering van VIVAT's voormelde pensioenindexatieverplichtingen door SRH, alsmede over de overdracht van de voormelde pensioenindexatieverplichtingen van SRH en de Volksbank aan VIVAT, voor een totaalbedrag van €117,5 miljoen.

Omdat SRH in 2015 reeds een deel van de financiering van de pensioenindexatieverplichtingen aan VIVAT had voldaan, resteerde een door SRH aan VIVAT uit hoofde van deze overeenkomst verschuldigd bedrag van €81,7 miljoen. Dit bedrag is door VIVAT verrekend met het voormelde achtergebleven gedeelte van de achtergestelde lening ad €144 miljoen. Het restant van €62,3 miljoen is begin juli 2016 door VIVAT aan SRH betaald. Gemelde verrekening heeft de instemming gekregen van De Nederlandsche Bank.

Onderzoek Saldocompensatiestelsel

Binnen SRH bestond sinds lange tijd een verwevenheid in de structuur van rekening-courantsaldi bij banken, aangeduid als een stelsel van saldocompensatie en rente-integratie. Binnen dit stelsel werd door de betreffende bank rente berekend over het saldo van de in het stelsel opgenomen rekeningen, waardoor rentekosten over roodstanden werden vermeden indien het saldo op het totaal van de bankrekeningen positief was.

Op basis van deze structuur had VIVAT in het derde kwartaal van 2013 een schuld (negatief saldo op de rekening-courant) van circa €700 miljoen aan SNS Bank, terwijl SRLEV een positief saldo op de rekening-courant had van circa €800 miljoen. Inherent onderdeel van deze structuur was een verpanding door VIVAT van het positieve saldo van SRLEV ten behoeve van SNS Bank. Deze verpanding en de gevolgen voor de berekening van de solvabiliteit van SRLEV zijn pas in het derde kwartaal 2013 aan het licht gekomen, waarna het stelsel op andere wijze is gestructureerd. Op 16 februari 2015 heeft de Minister van Financiën aan de Tweede Kamer in een brief over de verkoop van VIVAT aan Anbang de (consequenties van de) structuur toegelicht, alsmede een onderzoek door de Auditdienst Rijk aangekondigd.

Inmiddels hebben verschillende onderzoeken plaatsgevonden:

- Een intern feitenonderzoek door SRH
- Een extern onderzoek door de afdeling Forensic Services van PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. ('PwC') dat in opdracht van de (toenmalige) Raad van Commissarissen van SRH is uitgevoerd
- Een onderzoek binnen het Ministerie van Financiën

De Minister van Financiën heeft de Auditdienst Rijk gevraagd om het onderzoek binnen het Ministerie van Financiën te analyseren en hierover een rapport van bevindingen op te stellen.

In het eerste kwartaal van 2014 is het interne feitenonderzoek naar de historie van het Saldocompensatiestelsel gestart. Gedurende het onderzoek zijn de daaruit voortgekomen tussenrapportages besproken in de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen van SRH. Na afronding van het interne feitenonderzoek heeft vervolgens in opdracht van de (toenmalige) Raad van Commissarissen van SRH een onderzoek naar het Saldocompensatiestelsel plaatsgevonden door PwC. Op 19 mei 2016 is een finale conceptversie van het rapport van PwC in de vergadering van de Raad van Commissarissen van SRH besproken. Uiteindelijk is op 26 mei 2016 een definitieve versie van het rapport van PwC tot stand gekomen. Volgens de opdrachtbevestiging aan PwC beslaat de onderzoeksperiode de periode van eind jaren '90 tot en met 2014. SRH wacht thans de voortgang van de analyses van het Ministerie van Financiën en de Auditdienst Rijk af. Hangende deze analyses wordt niet op conclusies uit de genoemde onderzoeken en analyses of mogelijke gevolgen daarvan vooruitgelopen.

SRH heeft haar volledige medewerking verleend aan alle drie gemelde onderzoeken.

Procedures en onderzoeken naar aanleiding van de nationalisatie

Algemeen

Diverse oorspronkelijke rechthebbenden van de onteigende effecten en vermogensbestanddelen zijn juridische procedures gestart om hun schade vergoed te krijgen. Per datum van het opmaken van dit jaarverslag zijn er als gevolg van de nationalisatie (nog) geen gerechtelijke procedures gestart tegen SNS REAAL, thans SRH, anders dan hierna vermeld.

Enquêteprocedure Vereniging van Effectenbezitters

Op 6 november 2014 heeft de Vereniging van Effectenbezitters (de 'VEB') bij de Ondernemingskamer te Amsterdam een verzoekschrift ingediend tot het houden van een enquête naar het beleid van SNS REAAL, thans SRH, SNS Bank, thans de Volksbank en het voormalige SNS Property Finance, thans Propertize, over de periode 2006 tot en met het moment waarop de enquête is afgerond. Op 8 juli 2015 heeft de Ondernemingskamer geoordeeld dat de VEB (alsmede de in de procedure aan haar zijde gevoegde partij Stichting Beheer SNS REAAL) ontvankelijk is in haar verzoek tot het houden van een enquête voor zover het SRH betreft. Ten aanzien van de Volksbank is de beslissing aangehouden en ten aanzien van Propertize is het verzoek afgewezen. SRH, alsmede de Volksbank, hebben cassatie ingesteld tegen deze beslissing van de Ondernemingskamer. Op 4 november 2016 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan en heeft hij de VEB ontvankelijk geacht. De Ondernemingskamer heeft als gevolg van de uitspraak van de Hoge Raad het verzoek van de VEB tot het houden van een enquête verder in behandeling genomen. SRH en de Volksbank zullen verweer voeren tegen het verzoek van de VEB en zij hebben in dat kader op 26 april 2017 hun verzoekschrift bij de Ondernemingskamer ingediend. De Ondernemingskamer heeft bepaald dat de mondelinge behandeling van deze procedure plaats zal vinden op 8 juni 2017.

Stichting Beheer SNS REAAL

In de door de Stichting Beheer SNS REAAL (de 'Stichting') op 11 november 2013 bij de rechtbank Amsterdam geëntameerde verzoekschriftprocedure tot het houden van een voorlopig getuigenverhoor heeft de rechtbank bij beschikking van 15 januari 2015 het verzoek van de Stichting afgewezen. De argumentatie van de rechtbank is - kort gezegd - dat het verzoek van de Stichting 'in al zijn onderdelen' prematuur is, omdat de schadeloosstellingsprocedure bij de Ondernemingskamer (zie hierna 'Overige procedures, onderzoeken en ontwikkelingen relevant voor SRH') zich nog in een beginstadium bevindt. De Stichting is tegen de uitspraak van de rechtbank in beroep gegaan. Op 16 augustus 2016 heeft ook het Hof Amsterdam het verzoek van de Stichting tot het houden van een voorlopig getuigenverhoor afgewezen. De Stichting heeft inmiddels op 16 november 2016 bij de Hoge Raad cassatie ingesteld tegen de beslissing van het Hof. SRH heeft zich tegen het cassatieverzoek verweerd.

Voorts heeft de Stichting bij dagvaarding van 23 februari 2015 SRH gedagvaard ter verkrijging van een verklaring voor recht omtrent de status van de door haar in 2008 uitgegeven Core Tier 1 Capital Securities (de 'Stichting Securities'). De Stichting stelt zich op het standpunt dat de achterstellingsclausule in de terms and conditions van de Stichting Securities geen toepassing zou (moeten) vinden. De in de Stichting Securities belichaamde vorderingen zouden daarmee volgens de Stichting in rang gelijk zijn aan concurrente vorderingen hetgeen mogelijk relevant is voor haar positie in de schadeloosstellingsprocedure bij de Ondernemingskamer (zie 'Overige procedures, onderzoeken en ontwikkelingen relevant voor SRH'). De Staat heeft zich in de onderhavige procedure aan de zijde van SRH gevoegd. Bij vonnis van 18 mei 2016 zijn door de rechtbank Amsterdam de vorderingen van de Stichting afgewezen. De Stichting heeft hoger beroep ingesteld tegen het genoemde vonnis. Op 10 januari 2017 heeft de Stichting een memorie van grieven ingediend. SRH en de Staat hebben in maart 2017 hun memorie van antwoord ingediend. De zaak staat thans voor (dagbepaling) pleidooi.

Procedure in verband met verklaringen uit hoofde van art. 2:403 BW Propertize c.s.

Deze procedure houdt geen rechtstreeks verband met het oteigeningsbesluit maar vloeit voort uit de daaropvolgende verzelfstandiging van Propertize. In het kader van die verzelfstandiging hebben SRH en de Volksbank de in het verleden voor Propertize c.s. afgegeven 403-verklaringen ingetrokken. Door het verstrijken van de verzettermijn is deze intrekking voor crediteuren onherroepelijk geworden, met uitzondering van twee partijen die vorderingen op Propertize c.s. pretenderen, Commerzbank en – zakelijk weergegeven – de curatoren in de faillissementen van de 2SQR-vennootschappen, voormalige cliënten van Propertize. Het door deze partijen ingestelde verzet tegen de intrekking van de 403-verklaringen door de rechtbank Midden-Nederland is gegrond verklaard. SRH, de Volksbank en ook Propertize hebben tegen deze eindbeschikking hoger beroep ingesteld. De Ondernemingskamer heeft bij beschikking van 9 december 2015 de uitspraak van de rechtbank bekrachtigd, en daarmee het verzet tegen de intrekking gegrond verklaard. SRH is tegen de beschikking van de Ondernemingskamer in cassatie gegaan. De Hoge Raad heeft op 31 maart 2017 de klachten van SRH en de Volksbank en het cassatieberoep afgewezen. De uitkomst van de verzetprocedure heeft als zodanig geen materiële betekenis voor de balans van SRH.

Overige procedures, onderzoeken en ontwikkelingen relevant voor SRH

Verder zijn er nog procedures waarbij SRH geen (proces)partij of rechtstreeks onderwerp van onderzoek is doch het verloop en de uitkomst van deze trajecten kan mogelijk materiële invloed hebben op de positie van SRH.

Dit geldt allereerst voor de door rechthebbenden van de oteigende effecten en vermogensbestanddelen gestarte schadeloosstellingsprocedure bij de Ondernemingskamer. In de door de Ondernemingskamer op 11 juli 2013 gewezen tussenbeschikking is bepaald dat deskundigen zullen worden benoemd ter bepaling van de waarde van de op 1 februari 2013 oteigende vermogensbestanddelen en effecten, en daarbij heeft de Ondernemingskamer ook zelf uitgangspunten voor de waardebepaling gegeven. De Hoge Raad heeft zich in zijn arrest van 20 maart 2015 over die uitgangspunten uitgesproken.

Een van de uitgangspunten van de Ondernemingskamer was dat de schadeloosstelling hoger moet zijn dan het aanbod van nihil omdat de minister dat aanbod onvoldoende heeft toegelicht. Volgens de Hoge Raad moet de Ondernemingskamer zelf, dus los van het aanbod, de schadeloosstelling vaststellen en daarvoor is niet van belang hoe de Minister zijn aanbod heeft toegelicht. Dat betekent dat de schadeloosstelling alsnog op nihil zou kunnen uitkomen.

Daarnaast beoordeelt de Hoge Raad een groot aantal andere door de Ondernemingskamer gegeven uitgangspunten voor de schadeloosstelling, onder meer over de betekenis van de beurskoers voor de waardebepaling en de vraag of rekening mag worden gehouden met het optreden van de Nederlandsche Bank voorafgaand aan de oteigening (het zogenaamde SREP-besluit). Op diverse punten werden nieuwe uitgangspunten geformuleerd. Het gevolg van de uitspraak van de Hoge Raad is dat de schadeloosstellingsprocedure, die bij de Ondernemingskamer wordt voortgezet, op diverse punten moet worden bijgesteld.

De Ondernemingskamer heeft - met inachtneming van de in het arrest van de Hoge Raad van 20 maart 2015 gegeven kaders - bij beschikking van 26 februari 2016 bepaald dat de waarde van de oteigende effecten en vermogensbestanddelen dient te worden vastgesteld door deskundigenonderzoek. In dat verband heeft de Ondernemingskamer drie deskundigen benoemd, die thans het onderzoek uitvoeren. Een eventuele uit deze procedure voortvloeiende schadeloosstelling wordt voldaan door de Staat.

Daarnaast heeft een aantal partijen de uitkomst van de beroepsprocedure bij de Raad van State, waarbij het onteigeningsbesluit in stand is gelaten, ter toetsing voorgelegd aan het Europees Hof voor Rechten van de Mens ('EHRM'). Bij uitspraken van 14 januari 2014 en 11 februari 2014 heeft het EHRM de zaken op een aantal onderdelen niet-ontvankelijk verklaard en voor het overige geoordeeld dat momenteel nog nationale procedures aanhangig zijn over (eventuele) compensatie in verband met de onteigening. Het gaat daarbij met name om de schadeloosstellingsprocedure voor de Ondernemingskamer. Een hernieuwde rechtsgang naar het EHRM na het onherroepelijk eindigen van de Ondernemingskamer-procedure behoort tot de mogelijkheden. Deze rechtsgang zal dan echter in beginsel alleen betrekking kunnen hebben op de procesgang rondom de schadeloosstelling in verband met de nationalisatie. Het EHRM heeft bij uitspraak van 9 april 2015 namelijk geoordeeld dat de beroepsprocedure zelf als rechtmatig heeft te gelden.

1.2 Resultaat

SRH rapporteerde over 2016 een nettoverlies van € 11 miljoen tegenover een nettoverlies van € 2.159 miljoen over 2015. In 2015 was nog sprake van een nettoverlies op beëindigde bedrijfsactiviteiten van € 2.138 miljoen, zonder welke het nettoverlies € 21 miljoen bedroeg. Zie hoofdstuk 4 'Financiële ontwikkelingen' voor verdere informatie.

1.3 Vooruitzichten

Zoals hiervoor vermeld, is het doel om te komen tot een ontmanteling van SRH. Voordat deze ontmanteling volledig zal worden gerealiseerd, dienen alle nog lopende zaken van SRH te worden afgewikkeld. De belangrijkste zijn:

1. Afronding van het lopende onderzoek naar het Saldocompensatiestelsel;
2. Afwikkeling van alle lopende en toekomstige juridische procedures die – mede naar aanleiding van de nationalisatie van SRH – zijn of nog worden ingesteld tegen SRH.

Na afronding van de vorenbedoelde zaken zullen alle overeenkomsten waarbij SRH partij is, worden beëindigd en kan de ontmanteling van SRH worden voltooid. De ontmanteling zal zorgvuldig plaatsvinden. Het is de verwachting dat dit mede met het oog op de nog lopende juridische procedures nog enige jaren zal duren.

2 Strategie en ontwikkelingen

2.1 Strategie en organisatie

SRH heeft geen dochtermaatschappijen meer die operationele activiteiten ontplooiën. Het in stand laten van SRH heeft op termijn geen toegevoegde waarde meer. In lijn met de verplichtingen die voortvloeien uit het herstructureringsplan zoals omschreven in paragraaf 2.2 hieronder zal SRH uiteindelijk worden ontmanteld. De strategie van SRH volgt eveneens uit haar statutaire doelomschrijving.

Het tijdstip waarop de daadwerkelijke ontmanteling haar beslag krijgt, is afhankelijk van het verloop van de juridische procedures die mede naar aanleiding van de nationalisatie van SRH tegen SRH zijn of nog worden ingesteld.

Per de datum van het opmaken van dit jaarverslag zijn er (nog) geen gerechtelijke procedures gestart tegen SRH anders dan vermeld in de toelichting 'Juridische procedures en onderzoeken' onder de 'Niet uit de balans blijvende verplichtingen en activa' in de jaarrekening.

2.2 Nationalisatie en maatregelen Europese Commissie

Na de onteigening van de aandelen SRH per 1 februari 2013 heeft de Nederlandse Staat in 2013 een herstructureringsplan ingediend bij de Europese Commissie waarvan de verkoop van de Verzekeraar een belangrijk onderdeel was. De Europese Commissie heeft op 19 december 2013 definitief goedkeuring verleend voor deze maatregelen van de Minister. In haar besluit van 19 december 2013 heeft de Europese Commissie een aantal voorwaarden en restricties aan SRH gesteld die, tenzij anders bepaald, tot aan het einde van de herstructurerings-periode eind 2017 gelden. Na de verkoop van de Verzekeraar is op het niveau van SRH inmiddels aan alle restricties voldaan, zodat SRH zich kan richten op haar verdere afbouw.

2.3 Dividendbeleid

De Vennootschap kan aan aandeelhouders en andere gerechtigden tot voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen conform hetgeen daarover in de wet en de statuten is bepaald.

Conform het bepaalde in de statuten heeft de Vennootschap een reserverings- en dividendbeleid dat wordt vastgesteld en kan worden gewijzigd door de algemene vergadering van aandeelhouders. De Raad van Bestuur kan daartoe een voorstel doen. De vaststelling en nadien elke wijziging van het reserverings- en dividendbeleid wordt als apart agendapunt op de algemene vergadering van aandeelhouders behandeld en verantwoord.

Conform het bepaalde in de wet en de statuten van SRH zal, in geval van volledige ontmanteling van SRH, hetgeen na voldoening van alle schulden van SRH resteert, worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. De uitkering vindt, conform de wet en de statuten bepaald, plaats naar evenredigheid van het nominale bedrag van hun aandelen. Het vorenstaande behoudens eerdere uitkeringen van winst of uitkeringen ten laste van de reserves van SRH in overeenstemming met de wet, de statuten en het voormelde dividendbeleid.

2.4 Medewerkers

Na afronding van de verzelfstandiging van de Bank en de Verzekeraar zijn het doel en de governance structuur van SRH aangepast. Met een beperkt aantal externe medewerkers wordt thans op een gecontroleerde manier gewerkt aan verdere afbouw van SRH. SRH heeft geen medewerkers in loondienst. Er zijn per de datum van opmaak van dit jaarverslag 4 medewerkers (4 fte's) in dienst van de Volksbank en gedetacheerd bij SRH. De overige medewerkers (3 fte's) zijn werkzaam op basis van een overeenkomst van opdracht.

Het gemiddeld aantal fte's in 2016 voor SRH was 10 (2015: 33). Het aantal fte's ultimo 2016 was 7 (2015: 12).

3 Corporate governance

3.1 Wijzigingen in de samenstelling Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur bestaat per de datum van opmaak van dit jaarverslag uit twee leden. Zoals hiervoor vermeld, is de heer Okhuijsen per 1 juni 2016 teruggetreden als lid van de Raad van Bestuur. Per 30 mei 2016 is de heer De Mol van Otterloo herbenoemd als voorzitter van de Raad van Bestuur. Op 22 december 2016 is de heer Broekers benoemd tot lid van de Raad van Bestuur als opvolger van de heer Okhuijsen. De heer Broekers was vanaf 1 juli 2016 al actief voor SRH als adviseur.

Raad van Commissarissen

De heren Leopold en Oostendorp zijn per 30 mei 2016 teruggetreden als lid van de Raad van Commissarissen. Het moment van terugtreden volgt automatisch uit het feit dat de benoemingsperiode eindigt aan het eind van de algemene vergadering van aandeelhouders, welke op 30 mei 2016 heeft plaatsgevonden.

Uit de evaluatie van de governance van SRH is naar voren gekomen dat de algemene vergadering van aandeelhouders de toezichhoudende en adviserende rol van de Raad van Commissarissen overneemt en is besloten om - conform het bepaalde in artikel 2:156 BW - de Minister van Justitie te verzoeken om SRH volledige ontheffing te verlenen van het bepaalde in de artikelen 2:158 – 2:164 BW. Het verzoek hiertoe heeft SRH op 27 januari 2016 ingediend en is per 22 februari 2016 toegekend. De nieuwe governance is inmiddels geïmplementeerd door de statutenwijziging van SRH per 9 juni 2016. Per die datum is mevrouw Insinger teruggetreden als lid van de Raad van Commissarissen.

Sinds 9 juni 2016 heeft SRH geen Raad van Commissarissen meer. De Raad van Bestuur dankt zowel de heer Okhuijsen als de heren Leopold, Oostendorp en mevrouw Insinger voor hun grote inzet en belangrijke bijdrage in de afgelopen periode.

3.2 De Raad van Bestuur

Samenstelling en functioneren

De Raad van Bestuur van SRH bestaat op de datum van opmaak van dit jaarverslag uit:

- De heer H.M. de Mol van Otterloo (voorzitter)
- De heer G.J.H. Broekers

De Raad van Bestuur is onder andere verantwoordelijk voor het opstellen en realiseren van de doelstellingen van SRH. SRH is een vennootschap zonder ondernemings- of groepsactiviteiten en heeft ten doel zich op professionele, integere en doelgerichte wijze in te zetten om tot afwikkeling te komen van werkzaamheden die verband houden met haar historie als houdster van aandelen in financiële instellingen, onder meer voortvloeiend uit de onteigening van door haar uitgegeven aandelen en obligaties bij de nationalisatie van SNS REAAL in 2013. Daarbij is de focus verlegd naar de afbouw van SRH.

Formele regels voor het functioneren van de Raad van Bestuur zijn vastgelegd in de statuten van SRH en in een reglement voor de Raad van Bestuur. Het reglement voor de Raad van Bestuur is als gevolg van de aanpassing van de organisatiestructuur laatstelijk gewijzigd per 27 juni 2016.

De wet, statuten en het reglement voor de Raad van Bestuur bevatten een opsomming van besluiten die aan de goedkeuring van de algemene vergadering van aandeelhouders zijn onderworpen. Krachtens de statuten en het reglement voor de Raad van Bestuur geldt voor besluiten van de Raad van Bestuur dat die worden genomen bij meerderheid van de uitgebrachte stemmen. In vergaderingen brengt ieder stemgerechtigd lid van de Raad van Bestuur één stem uit. Bij staking van stemmen heeft de voorzitter van de Raad van Bestuur een beslissende stem, tenzij er slechts twee stemgerechtigde leden van de Raad van Bestuur in functie zijn, dan is het voorstel verworpen. Er geldt geen quorum, zodat de voormelde regel dat wanneer er slechts een bestuurder ter vergadering aanwezig is of ter vergadering vertegenwoordigd is, de betreffende bestuurder zelfstandig kan besluiten.

Benoemingstermijnen, verantwoordelijkheden, curricula vitae en nevenfuncties

De heer H.M. de Mol van Otterloo, Bestuursvoorzitter

De heer H.M. de Mol van Otterloo (1949) is sinds 30 september 2015 lid van de Raad van Bestuur, als voorzitter. Zijn (tweede) benoemingstermijn eindigt aan het eind van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van SRH waarin de vaststelling van de jaarrekening over het boekjaar 2016 aan de orde komt.

De heer De Mol van Otterloo is als partner van NautaDutilh, waar hij zich met name richtte op de algemene ondernemingsrechtpraktijk, uitgetreden per 1 januari 2014. Hij is gespecialiseerd in geschillenbeslechting, zowel bij de overheidsrechter als in arbitrage. Hij heeft tal van cliënten, zowel Nederlandse als buitenlandse waaronder multinationals, in rechte vertegenwoordigd. Voorts werd en wordt hij als arbiter ingeschakeld voor geschillen verband houdende met overnames, joint ventures en andere vormen van commerciële samenwerking.

De heer De Mol van Otterloo is voorts raadsheer-plaatsvervanger geweest bij het Gerechtshof te Amsterdam vanaf 2003 tot en met 2010.

Nevenfuncties: onderzoeker in opdracht van de Ondernemingskamer van het Gerechtshof te Amsterdam, arbiter in privaatrechtelijke geschillen, bestuurder bij een Nederlandse joint-venture vennootschap en voorzitter van de stichting 'Arbitrarch', die tot doel heeft het faciliteren van, advisering over en het beslechten van geschillen in de archeologische wereld.

De heer G.J.H. Broekers

De heer G.J.H. Broekers (1947) is sinds 1 juli 2016 werkzaam als adviseur van SRH. Per 22 december 2016 is hij benoemd tot lid van de Raad van Bestuur. Zijn (eerste) benoemingstermijn eindigt aan het eind van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van SRH waarin de vaststelling van de jaarrekening over het boekjaar 2016 aan de orde komt.

De heer Broekers heeft economie gestudeerd aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Hij heeft een lange loopbaan achter de rug in de financiële dienstverlening. Vanaf 1988 tot 2006 heeft hij op managementniveau diverse functies bekleed bij ING Groep, laatstelijk als lid van de Management Board Divisie Retail Nederland (CFO en plv. CEO). Voorts heeft hij zitting gehad in diverse Raden van Commissarissen.

Nevenfuncties: Consultant Quist Executive Coaches en Lid Bestuur Stichting Beleggersgiro ING.

3.3 De Raad van Commissarissen

Zoals vermeld in paragraaf 3.1 heeft SRH sinds 9 juni 2016 geen Raad van Commissarissen meer in functie. De Raad van Commissarissen hield tot 9 juni 2016 toezicht op en adviseerde de Raad van Bestuur door zich kritisch op te stellen waar dat moest, te adviseren waar dat nodig was en te ondersteunen waar dat kon. De Raad van Commissarissen heeft zich ervan kunnen vergewissen dat de door de Raad van Bestuur genomen besluiten op goede gronden berustten en zorgvuldig tot stand waren gekomen.

De Raad van Commissarissen is in bijzijn van de Raad van Bestuur zes maal bijeen geweest, twee keer fysiek en vier keer telefonisch. Bij al deze bijeenkomsten was de Raad van Commissarissen voltallig aanwezig. De bijeenkomsten stonden primair in het teken van het afronden van de laatste afspraken die voortvloeiden uit de verkoop van VIVAT aan Anbang en de voortgang van het onderzoek naar het Saldocompensatiestelsel. De Raad van Commissarissen is door de Raad van Bestuur goed betrokken bij en periodiek geïnformeerd over deze specifiek genoemde onderwerpen. De extra telefonische vergaderingen werden veelal ingepland vanwege de voornoemde pensioenindexatieverplichtingen, zodat de Raad van Commissarissen door de Raad van Bestuur over de op dat moment meest recente ontwikkelingen volledig geïnformeerd werd. Advisering door externe deskundigen werd verzocht daar waar nodig voor de goede uitoefening van de toezichttaak door de Raad van Commissarissen. Het onderhandelingsproces met betrekking tot de verplichting van SRH jegens Anbang om de voormelde pensioenindexatieverplichtingen van VIVAT jegens haar (voormalige) medewerkers volledig gefinancierd mee te geven is uitgebreid besproken tijdens de vergaderingen van de Raad van Commissarissen.

Vanaf de start van het interne feitenonderzoek naar de historie van het Saldocompensatiestelsel in het eerste kwartaal van 2014 zijn de daaruit voortgekomen tussenrapportages besproken in de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen van SRH. Op 19 mei 2016 is een finale conceptversie van het rapport van PwC in de vergadering van de Raad van Commissarissen van SRH besproken. Uiteindelijk is op 26 mei 2016 een definitieve versie van het rapport van PwC tot stand gekomen.

De Raad van Commissarissen heeft zich in de periode tot aan 9 juni 2016 voorts onder meer gericht op:

- de jaarresultaten 2015, het jaarverslag en de jaarrekening van SRH over 2015;
- de wijzigingen in het management en ten aanzien van de Raad van Commissarissen van SRH;
- communicatie met diverse stakeholders;
- de governance van SRH na de algemene vergadering van aandeelhouders van 30 mei 2016 en
- het monitoren van de (voortgang van de) juridische procedures waarbij SRH is betrokken of mogelijk zal worden betrokken.

De externe accountant over het boekjaar 2015, KPMG, is aanwezig geweest bij (een deel van) twee vergaderingen van de Raad van Commissarissen. Dit betrof vergaderingen van de Raad van Commissarissen waarin de jaarrekening 2015 werd behandeld. In het licht van de in de Wet op het accountantsberoep opgenomen verplichte kantoorrotatie voor organisaties van openbaar belang, is EY met ingang van 2016 als nieuwe externe accountant van SRH aangesteld. De formele aanwijzing van EY als externe accountant van SRH heeft plaatsgevonden op 17 december 2015 en is geëffectueerd krachtens een schriftelijk aandeelhoudersbesluit. Voorafgaand aan de aanwijzing hebben SRH en de Volksbank voor 30 september 2015 een tenderproces voor aanwijzing doorlopen. De jaarrekeningcontrole 2015 is de laatste controle die door KPMG in haar rol als externe accountant van SRH is uitgevoerd. In het kader van de transitie en kennisoverdracht is EY ook aanwezig geweest bij de genoemde twee vergaderingen van de Raad van Commissarissen en heeft zij kennisgenomen van de jaarrekeningcontrole door KPMG.

De samenwerking tussen de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen was gedurende het bestaan van de Raad van Commissarissen tot aan 9 juni 2016 goed. Er was sprake van een goede dialoog tussen de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur.

3.4 Remuneratierapport

Inleiding

Het remuneratierapport behandelt de beloning van de Raad van Bestuur en het behandelt de beloning van de Raad van Commissarissen van SRH tot aan 9 juni 2016. Dit remuneratierapport is als volgt opgebouwd. Eerst wordt de governance en het beloningsbeleid beschreven van de leden van de Raad van Bestuur die per 31 december 2016 in functie waren. Vervolgens wordt de feitelijke beloning van alle leden van de Raad van Bestuur over 2016 beschreven. Ten slotte wordt de beloning van de leden van de Raad van Commissarissen tot aan 9 juni 2016 beschreven.

Uitgangspunten, governance en beloningsbeleid

Uitgangspunten

Uitgangspunt is dat beloningen binnen SRH voldoen aan de wettelijke kaders. De afbouwdoelstelling van SRH in combinatie met het feit dat de Nederlandse Staat (via NLF) de aandelen in het kapitaal van SRH houdt, is voorts aanleiding een gematigde beloning te hanteren.

Governance

Artikel 14 van de statuten van SRH bepaalt onder meer dat het beleid op het gebied van bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur wordt vastgesteld door de algemene vergadering van aandeelhouders, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2:135 juncto 2:383c tot en met 2:383o Burgerlijk Wetboek.

De bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur wordt met inachtneming van het voormelde beleid vastgesteld door de algemene vergadering van aandeelhouders.

Beloningselementen en arbeidsmarktvergelijking

Leden van de Raad van Bestuur verrichten hun werkzaamheden op opdrachtbasis. Zij gaan voor de duur van hun benoeming een overeenkomst van opdracht aan met SRH. De beloning van de bestuurders is gemaximeerd. Er is geen sprake van prestatiedoelstellingen of van een variabele beloning. Van een arbeidsmarktvergelijking is geen sprake, onder meer omdat de activiteiten van SRH dusdanig op zichzelf staan dat geen goede vergelijking kan worden gemaakt.

Vast jaarinkomen, geen pensioenbijdrage, geen overige secundaire arbeidsvoorwaarden

De huidige voorzitter van de Raad van Bestuur, de heer De Mol van Otterloo, is per 30 september 2015 in functie getreden. Op basis van een verwacht tijdsbeslag van de taken en werkzaamheden van de voorzitter van gemiddeld 3 dagen per week is een beloning vastgesteld van € 90.000 per jaar exclusief BTW en eventuele onkosten, zonder aanvullende beloningscomponenten. De voorzitter van de Raad van Bestuur ontvangt geen variabele beloning en er is geen sprake van prestatiedoestellingen. Het functioneren van de voorzitter van de Raad van Bestuur wordt geëvalueerd door de algemene vergadering van aandeelhouders. De voorzitter van de Raad van Bestuur ontvangt geen pensioenbijdrage en neemt niet deel aan enige pensioenregeling van SRH. Er is evenmin sprake van overige secundaire arbeidsvoorwaarden.

Het lid van de Raad van Bestuur, Gerrit Broekers, is per 22 december 2016 in functie getreden. Op basis van een verwacht tijdsbeslag van de taken en werkzaamheden van gemiddeld 1 dag per week is voor dit lid van de Raad van Bestuur een beloning vastgesteld van € 30.000 per jaar exclusief BTW en eventuele onkosten, zonder aanvullende beloningscomponenten. De heer Broekers ontvangt geen variabele beloning en er is geen sprake van prestatiedoestellingen. Het functioneren van de heer Broekers wordt geëvalueerd door de algemene vergadering van aandeelhouders. Hij ontvangt geen pensioenbijdrage en neemt niet deel aan enige pensioenregeling van SRH. Er is evenmin sprake van overige secundaire arbeidsvoorwaarden.

Feitelijke beloning Raad van Bestuur

Zoals uiteengezet in paragraaf 3.1 telde de Raad van Bestuur over geheel 2016 in totaal drie leden:

H.M. de Mol van Otterloo, voorzitter Raad van Bestuur van 1 januari 2016 tot en met 31 december 2016 en daarna; D.J. Okhuijsen, lid Raad van Bestuur van 1 januari 2016 tot 1 juni 2016 en G.J.H. Broekers, lid Raad van Bestuur van 22 december 2016 tot en met 31 december 2016 en daarna. De heer W.H. Steenpoorte was in januari 2016 nog gewezen bestuurder.

Onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van de beloning per lid van de Raad van Bestuur over 2016.

in duizenden euro's	Vaste beloningen ¹		Pensioen ²		Overige ³		Beëindigingsvergoeding		Totaal	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
H.M. de Mol van Otterloo (per 30-9-2015, voorzitter) ⁴	90	23	--	--	1	--	--	--	91	23
G.J.H. Broekers (per 22-12-2016) ⁵	1	--	--	--	--	--	--	--	1	--
D.J. Okhuijsen (tot 1-6-2016) ⁶	187	444	10	18	57	101	--	223	254	786
G. van Olphen (tot 26-7-2015) ⁷	--	312	--	10	--	57	--	--	--	379
M.B.G.M. Oostendorp (tot 30-9-2015) ⁸	--	332	--	13	--	69	--	--	--	414
W.H. Steenpoorte (tot 31-7-2015) ⁹	37	443	--	18	12	105	--	446	49	1.012
Totaal Raad van Bestuur	315	1.554	10	59	70	332	--	669	395	2.614

1 De vaste beloning is het vaste jaarsalaris inclusief vakantiegeld en dertiende maand danwel de managementvergoeding excl. BTW.

2 Het pensioen betreft de werkgeversbijdrage verminderd met de eigen bijdrage.

3 Onder "overige" vallen de resterende beloningen waaronder de premie arbeidsongeschiktheidsverzekering en premie overlijdensrisicoverzekering (voor de waardering van de arbeidsongeschiktheidsverzekering en de overlijdensrisicoverzekering wordt uitgegaan van het gebruteerde voordeel voor de werknemer), de salaristoelage als compensatie voor het wegvallen van de pensioenopbouw boven de € 100.000, de bijtelling voor het privégebruik van de leaseauto (of de vergoeding in contanten) verminderd met de eigen bijdrage(n), de bijdrage in de ziektekostenverzekering, sociale lasten en diverse onkosten..

4 De heer de Mol van Otterloo is sinds 30-9-2015 voorzitter van de Raad van Bestuur.

5 De heer Broekers is vanaf 22-12-2016 lid van de Raad van Bestuur.

6 De heer Okhuijsen was tot 1-6-2016 lid van de Raad van Bestuur.

7 De heer van Olphen was tot 26-7-2015 voorzitter van de Raad van Bestuur.

8 De heer Oostendorp was van 26-7-2015 tot 30-9-2015 waarnemend voorzitter van de Raad van Bestuur.

9 De heer Steenpoorte was tot 31 juli 2015 lid van de Raad van Bestuur. Zijn beloning als gewezen bestuurder over 2015 bedroeg € 236 duizend waarvan € 184 duizend vaste beloning en € 52 duizend pensioenpremie, risicoverzekering en overige beloningen.

Beloning gewezen bestuurder

De heer Steenpoorte is per 31 juli 2015 teruggetreden als lid van de Raad van Bestuur. Na zijn terugtreding als lid van de Raad van Bestuur was hij tot 31 januari 2016 in dienst van SRH. In die periode was hij gewezen bestuurder en heeft hij advieswerkzaamheden verricht, alsmede (overdrachts)werkzaamheden met betrekking tot enkele statutaire rollen binnen VIVAT, tegen gelijkblijvende arbeidsvoorwaarden. De totale beloning van de heer Steenpoorte in 2016 als gewezen bestuurder is opgenomen in vorenstaande tabel.

Totale beloning zittende en gewezen bestuurders 2016

De totale beloning van zittende en voormalige bestuurders in 2016 (exclusief vergoeding bij uitdiensttreding voor zittende en gewezen bestuurders die reeds in 2015 zijn verantwoord) bedroeg € 395 duizend (2015: € 2.614 duizend).

De heer Okhuijsen is per 1 juni 2016 teruggetreden als lid van de Raad van Bestuur. De beloning van de heer Okhuijsen als zittende bestuurder tot 1 juni 2016 is opgenomen in vorenstaande tabel.

Aandelenbezit

De leden van de Raad van Bestuur bezitten geen aandelen in de Vennootschap.

Feitelijke beloning Raad van Commissarissen

Vanaf 9 juni 2016 heeft SRH geen Raad van Commissarissen meer. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de feitelijke beloning (exclusief 21% BTW) van de leden van de Raad van Commissarissen tot aan 9 juni 2016.

Bruto beloning excl. 21% BTW van de Raad van Commissarissen

in duizenden euro's	Als lid van de Raad van Commissarissen ¹		Als lid van een commissie ²		Totaal	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
J.M. Leopold (van 30-9-2015 tot 30-5-2016) ³	9	5	--	--	9	5
C.M. Insinger (tot 9-6-2016) ⁴	7	26	--	6	7	32
M.B.G.M. Oostendorp (van 30-9-2015 tot 30-5-2016) ⁵	--	4	--	--	--	4
J.J. Nooitgedagt (tot 26-7-2015) ⁶	--	26	--	7	--	33
J.C.M. van Rutte (tot 30-9-2015) ⁷	--	24	--	9	--	33
M.R. Milz (tot 30-9-2015)	--	23	--	3	--	26
J.A. Nijhuis (tot 30-9-2015)	--	23	--	6	--	29
J.A. Nijssen (tot 30-9-2015)	--	23	--	3	--	26
L.J. Wijngaarden (tot 30-9-2015)	--	23	--	9	--	32
	16	177	--	43	16	220

1 Betreft vaste jaarlijkse beloning (pro rata) voor het lidmaatschap/voorzitterschap/vice voorzitterschap van de Raad van Commissarissen.

2 Betreft de jaarlijkse beloning voor één of meerdere commissies, inclusief de forfaitaire onkostenvergoeding.

3 De heer Leopold was vanaf 30-9-2015 voorzitter van de Raad van Commissarissen tot het eind van diens benoeming per 30 mei 2016.

4 Mevrouw Insinger was lid van de Raad van Commissarissen tot 9 juni 2016.

5 De beloning van de heer Oostendorp is in 2015 uitbetaald aan zijn werkgever de Volksbank en niet ten goede gekomen aan de heer Oostendorp zelf. Over 2016 is door de Volksbank geen vergoeding in rekening gebracht.

6 De heer Nooitgedagt was tot 26-7-2015 voorzitter van de Raad van Commissarissen.

7 De heer van Rutte was van 26-7-2015 tot en met 17-8-2015 waarnemend voorzitter en van 17-8-2015 tot 30-9-2015 voorzitter van de Raad van Commissarissen.

3.5 Algemene vergadering van aandeelhouders

NLFI is enig aandeelhouder van SRH. NLFI is verantwoordelijk voor het beheer van de aandelen en het uitoefenen van alle rechten verbonden aan de aandelen, waaronder begrepen het stemrecht, conform het bepaalde in de wet en de statuten van NLFI. Ondanks het bezit van alle stemrechten verbonden aan de aandelen, dienen - conform het bepaalde in de wet en de statuten van NLFI - alle zwaarwegende en principiële beslissingen eerst de goedkeuring te hebben van de Minister van Financiën.

Op grond van de wet en de statuten van NLFI, bezit NLFI niet het recht tot het vervreemden of bezwaren van de aandelen; deze rechten kunnen alleen verkregen worden na het ontvangen van een formele autorisatie van de Minister van Financiën.

3.6 Code Corporate Governance

De Corporate Governance Code (de 'Code') is van toepassing op alle Nederlandse beursgenoteerde vennootschappen. De tekst van de Code is beschikbaar op www.commissiecorporategovernance.nl. Als gevolg van de nationalisatie is de Code formeel niet meer van toepassing op SRH.

SRH onderschrijft thans nog altijd de uitgangspunten van de Code, evenwel past SRH de Code - mede gelet op (a) de doelstelling van SRH, (b) haar beperkte omvang en (c) het feit dat SRH geen onderneming meer drijft - thans nog slechts beperkt toe.

In het jaarverslag van SRH wordt volgens het 'pas toe of leg uit' beginsel verantwoording afgelegd over de naleving van de bepalingen die nog wel relevant zijn voor SRH. De beperkte toepassing betekent dat SRH alleen de volgende principes en best practice bepalingen (deels) toepast: onderdeel I. (Naleving en handhaving van de Code), van onderdeel II (Bestuur), de volgende onderdelen: II.1 (Taak en werkwijze) (alleen de principes), II.3 (Tegenstijdige belangen), van onderdeel III (Raad van Commissarissen), de volgende onderdelen III.1 (Taak en werkwijze), III.2 (Onafhankelijkheid), III.3 (Deskundigheid en samenstelling), III.4 (De voorzitter van de raad van commissarissen en de secretaris van de vennootschap), III.6 (Tegenstrijdige belangen), III.7 (Bezoldiging), van onderdeel IV (Algemene vergadering), de volgende onderdelen: IV.1 (Bevoegdheden), IV.4 (Verantwoordelijkheid van aandeelhouders) (alleen IV. 4.4 t/m 4.6), van onderdeel V (De audit van de financiële verslaggeving en de positie van de interne auditfunctie en van de externe accountant), de volgende onderdelen: (Financiële verslaggeving), V.2 (Rol, benoeming, beloning en beoordeling van het functioneren van de externe accountant), V.4 (Relatie en communicatie van de externe accountant met de organen van de vennootschap). Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat het - gelet op deze beperkte toepassing - onder meer niet langer nodig is om bestuursverklaringen op te nemen in het jaarverslag.

4 Financiële ontwikkelingen

SRH rapporteerde over 2016 een nettoverlies van € 11 miljoen tegenover een nettoverlies van € 2.159 miljoen over 2015. In 2015 was nog sprake van een nettoverlies op beëindigde bedrijfsactiviteiten van € 2.138 miljoen, zonder welke het nettoverlies € 21 miljoen bedroeg.

Dit € 10 miljoen hogere nettoresultaat (exclusief het nettoverlies op beëindigde bedrijfsactiviteiten) werd met name verklaard door lagere operationele lasten, voor een groot deel teniet gedaan door lagere rente- en beleggingsopbrengsten en per saldo een belastinglast in 2016 in plaats van een belastingbate in 2015.

De baten van SRH bestonden in 2016 voornamelijk uit renteopbrengsten uit haar vorderingen op VIVAT waarvan de laatste per 7 juli 2016 door VIVAT is afgelost en uit haar vordering op de Nederlandse Staat.

Als gevolg van een correctie ten aanzien van de vennootschapsbelasting over 2010 is het beginvermogen 2015 van SRH als gevolg van fouterstel neerwaarts aangepast met een totaalbedrag van € 18 miljoen.

5 Risicobeheer, liquiditeit en kapitaalmanagement

5.1 Risicobeheer en governance

SRH heeft sinds 30 september 2015 na de verkoop van VIVAT en de verhangning van de Volksbank geen dochtermaatschappijen en derhalve geen operationele en risicodragende bedrijfsmatige activiteiten meer. Binnen SRH zijn geen specifieke risico comités ingesteld. De Raad van Bestuur van SRH is het hoogste orgaan dat operationeel toezicht houdt op de risico's binnen SRH. De belangrijkste risico onderwerpen worden door de Raad van Bestuur afgestemd met de algemene vergadering van aandeelhouders.

In 2016 is de organisatie van SRH verder afgebouwd. In dit kader past ook de verdere uitbesteding van activiteiten aan externe dienstverleners, zoals op het gebied van administratie en verslaggeving, juridische advisering en IT. Met de beperkte bezetting blijft naleving van de interne beheersingsmaatregelen daar waar die in een kleine organisatie nog mogelijk zijn, zoals het vierogenprincipe, van groot belang. Deze maatregelen worden stringent toegepast.

5.2 Procesrisico

Voornamelijk in vervolg op de nationalisatie is tegen SRH een aantal juridische procedures ingesteld. In verband met deze procedures loopt SRH een financieel risico. Voor een beschrijving van deze procedures en de daarmee verbonden mogelijke financiële risico's wordt verwezen naar de inleiding (paragraaf 1.1 onder 'Procedures en onderzoeken naar aanleiding van de nationalisatie') en de toelichting 'Juridische procedures en onderzoeken' onder de 'Niet uit de balans blijvende verplichtingen en activa' in de jaarrekening.

In 2016 is de focus van SRH komen te liggen op de afbouw van haar organisatie, waaronder begrepen het voeren van juridische procedures. De juridische procedures worden door SRH gevoerd in overleg met de algemene vergadering van aandeelhouders en/of het Ministerie van Financiën. Schikkingen komen eveneens tot stand met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de statuten en de reglementen en, indien materieel, na intern beraad met dan wel goedkeuring van het Ministerie van Financiën, conform de governance van SRH en NLF1.

SRH maakt voor het voeren van juridische procedures tevens gebruik van ervaren interne juristen en externe advocaten. Hierdoor mitigeert SRH de risico's die zijn verbonden aan het voeren van juridische procedures, zoals bijvoorbeeld het in acht nemen van de daarvoor geldende vervaltermijnen.

5.3 Kapitalisatie

Met de verkoop van de dochtermaatschappijen stuurt SRH voor wat betreft de kapitalisatie alleen nog op de omvang en de bescherming van het eigen vermogen.

In 2016 bleef het totale eigen vermogen van SRH stabiel op € 1,8 miljard.

5.4 Liquiditeitsmanagement en financiering

Het belangrijkste actief van SRH vormt de vordering op de Nederlandse Staat van € 1,6 miljard.

De activiteiten van SRH zijn gericht op de afwikkeling van werkzaamheden die verband houden met haar historie als houdster van aandelen in financiële instellingen. SRH heeft de haar ter beschikking staande middelen volledig uitgezet op een rekening-courant bij SNS Bank, onderdeel van de Volksbank. SRH loopt geen valuta-, koers- of liquiditeitsrisico's en maakt daarom geen gebruik van financiële instrumenten om dergelijke risico's af te dekken.

Afgezet tegen de operationele activiteiten beschikt SRH over een ruime voorraad liquide middelen. Deze liquide middelen worden ruim voldoende geacht om de operationele activiteiten van SRH in de komende jaren te kunnen uitvoeren. SRH kan tevens uitbetaling van (een deel van) de vordering op de Nederlandse Staat verlangen indien haar liquiditeitspositie dit noodzakelijk maakt.

SRH is betrokken bij rechtszaken. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat SRH in de toekomst in nieuwe juridische procedures betrokken zal worden. Hoewel het niet mogelijk is de uitkomst van lopende of dreigende juridische procedures te voorspellen, is de Raad van Bestuur van mening - op grond van de informatie die thans beschikbaar is en na raadpleging van externe juridische adviseurs - dat niet valt uit te sluiten dat de uitkomsten van deze procedures materieel nadelige gevolgen zullen hebben voor de financiële positie of bedrijfsresultaten van SRH.

5.5 Marktrisico

Rente- en kasstroomrisico

SRH ontvangt momenteel een negatieve rente op haar saldo liquide middelen (rekening courant) dat zij heeft ondergebracht bij SNS Bank. SRH acht de bescherming van de nominale hoofdsom van haar liquide middelen belangrijker dan het halen van een hoger rendement waartegenover een hoger risico zou staan.

Valutarisico

SRH is werkzaam in Nederland en voert geen transacties uit in andere valuta dan de Euro. SRH loopt derhalve geen valutarisico.

Handtekeningen

Utrecht, 1 mei 2017

Raad van Bestuur

H.M. de Mol van Otterloo (voorzitter)

G.J.H. Broekers

Jaarrekening

Jaarrekening	17
Balans	17
Winst- en verliesrekening	17
Kasstroomoverzicht	18
Grondslagen van waardering activa en passiva en de resultaatbepaling	19
Algemene informatie	19
Algemene grondslagen	20
Grondslagen voor waardering van activa en passiva	21
Grondslagen voor de bepaling van het resultaat	23
Grondslagen voor het kasstroomoverzicht	23
Kredietrisico	23
Toelichtingen op individuele posten van de balans	24
1 Financiële vaste activa	24
2 Vorderingen	25
3 Liquide middelen	25
4 Eigen vermogen	26
5 Voorzieningen	27
6 Kortlopende schulden	28
7 Niet uit de balans blijvende verplichtingen en activa	29
Toelichtingen op individuele posten van de winst- en verliesrekening	30
8 Netto omzet	30
9 Lonen en salarissen	30
10 Overige bedrijfskosten	31
11 Financiële baten en lasten	31
12 Belastingen	31
13 Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	32
Overige toelichtingen op de winst- en verliesrekening	32
14 Transacties met verbonden partijen	32
15 Accountantskosten	33

Balans

Voor resultaatbestemming en in duizenden euro's	Toelichting ¹	2016	2015
Activa			
Financiële vaste activa	1		
Achtergestelde leningen VIVAT		--	302.000
Vordering Nederlandse Staat		<u>1.599.553</u>	<u>1.598.050</u>
		1.599.553	1.900.050
Vlottende activa			
Vorderingen	2	23.531	39.587
Liquide middelen	3	<u>185.977</u>	--
		209.508	39.587
Totaal activa		1.809.061	1.939.637
Passiva			
Eigen vermogen	4		
Geplaatst aandelenkapitaal		468.821	468.821
Agio reserve		5.475.636	5.475.636
Overige reserves		-4.126.772	-1.968.272
Onverdeeld resultaat		<u>-11.039</u>	<u>-2.158.499</u>
		1.806.646	1.817.685
Voorzieningen	5	--	82.368
Kortlopende schulden	6	2.415	39.584
Totaal passiva		1.809.061	1.939.637

1 De bij de balansposten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans

Winst- en verliesrekening

In duizenden euro's	Toelichting ¹	2016	2015
Netto omzet	8	--	--
Som der bedrijfsopbrengsten		--	--
Lonen en salarissen, inclusief sociale lasten en pensioenlasten	9	1.402	13.822
Overige bedrijfskosten	10	7.169	37.778
Som der bedrijfslasten		8.571	51.600
Bedrijfsresultaat		-8.571	-51.600
Opbrengst van vorderingen die tot de vaste activa behoren en van effecten			13.399
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		2.641	22.756
Rentelasten en soortgelijke kosten			-11.935
Financiële baten en lasten	11	2.641	24.220
Resultaat voor belastingen		-5.930	-27.380
Belastingen	12	5.109	-6.845
Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	13		-2.137.964
Nettoresultaat na belastingen		-11.039	-2.158.499

1 De bij de resultaatposten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de winst- en verliesrekening

Kasstroombegroting

in duizenden euro's	2016	2015
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat voor belastingen	-5.930	-2.165.344
Aanpassingen voor:		
Afschrijving materiële en immateriële vaste activa	--	14.000
Mutaties in verzekeringscontracten eigen rekening	--	--
Mutaties in overige voorzieningen en belastinglatenties	-82.368	-188.000
Bijzondere waardeverminderingen en terugnemingen	--	--
Ongerealiseerde resultaten beleggingen via winst- en verliesrekening	--	18.000
Niet uitgekeerd aandeel in resultaat van geassocieerde deelnemingen	--	--
Betaalde / ontvangen belastingen	-5.109	--
Mutaties in operationele activa en passiva:		
Mutatie vorderingen op en schulden aan klanten	--	-21.000
Mutatie vorderingen op en schulden aan banken	--	-182.000
Mutatie overige vorderingen en schulden Nederlandse Staat	316.553	800.000
Mutatie spaargelden	--	1.640.000
Mutatie handelsportefeuille	--	412.000
Mutatie overige operationele activiteiten	-37.169	-3.935.000
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	185.977	-3.607.344
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Verkoop van materiële vaste activa	--	1.000
Verkoop van vastgoedbeleggingen	--	--
Verkoop en aflossingen van beleggingen en derivaten	--	3.106.000
Verwerving van immateriële vaste activa	--	--
Verwerving van materiële vaste activa	--	-8.000
Verwerving van vastgoedbeleggingen	--	--
Verwerving van beleggingen en derivaten	--	-2.156.000
Netto kasstroom uit investeringsactiviteiten	--	943.000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Uitgifte van schuldbewijzen	--	160.000
Aflossing van achtergestelde leningen	--	--
Aflossing van schuldbewijzen	--	-3.048.000
Betaald dividend	--	--
Netto kasstroom uit financieringsactiviteiten	--	-2.888.000
Netto toename (+) of afname (-/-) geldmiddelen en kasequivalenten	185.977	-5.552.344
Geldmiddelen en kasequivalenten op 1 januari	--	1.970.344
Geldmiddelen van beëindigde bedrijfsactiviteiten	--	3.582.000
Mutatie van geldmiddelen en kasequivalenten	185.977	-5.552.344
Geldmiddelen en kasequivalenten op 31 december	185.977	--

Grondslagen van waardering activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemene informatie

Statutaire zetel

SRH N.V. (hierna te noemen 'SRH'), opgericht en gevestigd in Nederland en ingeschreven onder nummer 16062627 bij de Kamer van Koophandel, is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht met statutaire zetel te Utrecht. Het kantooradres van SRH is Croeselaan 1, 3521 BJ Utrecht.

Groepsverhoudingen

Alle aandelen in SRH worden gehouden door Stichting administratiekantoor beheer financiële instellingen ('NLF').

Vaststelling jaarrekening

De jaarrekening wordt ter vaststelling voorgelegd aan de algemene vergadering van aandeelhouders op 18 mei 2017. Na vaststelling wordt de jaarrekening overeenkomstig het daarover in de wet bepaalde, gepubliceerd.

Activiteiten

SRH heeft sinds 30 september 2015 geen dochtermaatschappijen meer en ontplooit derhalve geen operationele bedrijfsactiviteiten meer. Haar activiteiten bestaan uit het afwickelen van de werkzaamheden die verband houden met haar historie als houdster van aandelen in financiële instellingen, onder meer voortvloeiend uit de onteigening van door haar uitgegeven aandelen en obligaties bij de nationalisatie van SNS REAAL N.V. in 2013. Met name betreft dit activiteiten in het kader van het voeren van juridische procedures en het ontmantelen van de laatste (financiële) verbondenheden met haar voormalige dochtermaatschappijen, voor zover dat mogelijk is.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2016, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2016.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling omdat de afbouw van de organisatie, waaronder begrepen het voeren van juridische procedures, naar verwachting nog enige jaren zal duren.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van SRH zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. De feitelijke uitkomsten kunnen van deze schattingen afwijken.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Foutherstel

Eind 2016 is geconstateerd dat in de aangifte vennootschapsbelasting 2010 ten onrechte teveel dividendbelasting in aftrek is gebracht. Dit bedrag betrof, inclusief € 2,3 miljoen aan opgelopen belastingrente, een voor de jaarrekening 2016 materieel bedrag van € 17,7 miljoen en is derhalve verwerkt als rechtstreekse mutatie in het beginvermogen per 1 januari 2015. De belastingrente over 2015 en 2016 (afgerond € 1,2 miljoen in beide jaren) is verwerkt in het resultaat van dat jaar. De vergelijkende cijfers zijn dientengevolge aangepast.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen, natuurlijke personen en overige maatschappijen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen, natuurlijke personen en overige maatschappijen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden en de aandeelhouder van SRH en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen zijn aangegaan onder normale marktvoorwaarden.

Algemene grondslagen

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van het Burgerlijk Wetboek (BW), Boek 2 Titel 9. De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de nominale waarde, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

In de balans en de winst-en verliesrekening zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Stelselwijziging

In 2015 heeft SRH haar geconsolideerde jaarrekening opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU). Op grond van de geboden mogelijkheid in het Burgerlijk Wetboek, Boek 2 Titel 9, heeft SRH haar enkelvoudige jaarrekening 2015 volgens dezelfde grondslagen (IFRS-EU) opgesteld als die werden gebruikt in de geconsolideerde jaarrekening.

Voor het boekjaar 2016 is alleen een enkelvoudige jaarrekening opgesteld en is daarmee de mogelijkheid vervallen dezelfde grondslagen (IFRS-EU) te hanteren. Voor de jaarrekening 2016 is besloten om de grondslagen te wijzigen van IFRS-EU naar de wettelijke bepalingen van het Burgerlijk Wetboek (BW), Boek 2 Titel 9. De stelselwijziging heeft geen impact op het resultaat en/of het vermogen.

Aanpassing van het resultaat deelnemingen over het boekjaar 2015 is praktisch gezien niet mogelijk. Indien aanpassing zou hebben plaatsgevonden zou het effect op het beginvermogen per 1 januari 2016 nihil zijn.

Algemeen

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's zijn overgedragen aan de koper.

Valuta

Functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's (€), wat tevens de functionele valuta is van de Vennootschap. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal, tenzij anders aangegeven.

Vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum.

Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend in de functionele valuta tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de winst-en verliesrekening.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. De in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn gewaardeerd tegen de (geamortiseerde) kostprijs.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Financiële vaste activa

Overige vorderingen

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen, alsmede gekochte leningen die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er bij de verstrekking van leningen sprake is van disagio of agio, wordt dit gedurende de looptijd ten gunste respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht als onderdeel van de effectieve rente. Ook transactiekosten worden verwerkt in de eerste waardering en als onderdeel van de effectieve rente ten laste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de winst-en verliesrekening.

Bijzondere waardeverminderingen van financiële vaste activa

De Vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een financieel vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument. Het waardeverminderingsverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst-en verliesrekening verwerkt.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er, op basis van de effectieve rente, rente-inkomsten ten gunste van de winst-en verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Onder liquide middelen zijn begrepen de banktegoeden (rekening courant) met een resterende looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. De waardering van liquide middelen geschiedt tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Indien SRH eigen aandelen inkoop, wordt de verkrijgingsprijs van de ingekochte aandelen in mindering gebracht op de overige reserves, of op andere reserves mits de statuten dit toestaan, totdat deze aandelen worden ingetrokken of worden verkocht. Indien ingekochte aandelen worden verkocht, komt de opbrengst uit verkoop ten gunste van de overige reserves of andere reserves in het eigen vermogen. De opbrengst komt ten gunste van de reserve waarop eerder de inkoop van deze aandelen in mindering is gebracht.

Kosten die direct samenhangen met de inkoop, verkoop en/of uitgifte van nieuwe aandelen worden rechtstreeks ten laste gebracht van het eigen vermogen, onder verrekening van relevante winstbelastingeffecten.

Geplaatst aandelenkapitaal en agioreserve

Het aandelenkapitaal bestaat uit de geplaatste en volgestorte gewone aandelen. De agioreserve betreft het gestorte kapitaal dat in aanvulling op de nominale waarde op de uitgegeven gewone aandelen is gestort. De kosten die direct zijn toe te rekenen aan de uitgifte van eigen vermogensinstrumenten worden, na aftrek van belasting, in mindering gebracht op de emissieopbrengst.

Overige reserves

De overige reserves bestaan met name uit de resultaten uit voorgaande jaren van SRH.

Voorzieningen

Voorzieningen worden getroffen wanneer er sprake is van een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die voortvloeit uit gebeurtenissen in het verleden, het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van de verplichting een uitstroom van economische middelen noodzakelijk is en een betrouwbare schatting van de omvang van de verplichting kan worden gemaakt. De voorzieningen worden gewaardeerd op de nominale waarde van de verwachte toekomstige kasstromen. Dotaties en eventuele latere vrijvallen worden in de winst- en verliesrekening verwerkt.

De voorziening voor pensioenverplichtingen (pensioenindexatieverplichtingen) wordt gewaardeerd op de contante waarde van de toegezegde pensioenverplichting op de balansdatum.

Voorziening voor juridische geschillen

SRH treft een voorziening voor gerechtelijke procedures voor de geschatte verplichting op de balansdatum met betrekking tot lopende juridische procedures. De voorziening omvat een schatting van de juridische kosten en in de loop van de juridische procedures te verrichten betalingen, voor zover het waarschijnlijk is dat op de balansdatum een verplichting bestaat, en een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de verplichting.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen. Rentelasten vanuit een negatief rentepercentage op de rekening-courant bij banken worden verwerkt als negatieve rentebaten.

Belastingen

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst-en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftekbare kosten. Voor beschikbare voorwaartse verliescompensatie wordt een latente belastingvordering opgenomen voorzover het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn voor verrekening.

Tussen de Vennootschap en haar voormalige Nederlandse groepsmaatschappijen bestond tot en met 30 juni 2015 een fiscale eenheid. De verrekening van de belastingen binnen deze eenheid vond plaats alsof elke maatschappij zelfstandig belastingplichtig was.

Voor alle belastbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale balanswaardering wordt een latente belastingpositie opgenomen.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Kredietrisico

SRH kent een kredietrisico op de Nederlandse Staat vanuit haar vordering op de Staat en haar liquide middelen in de vorm van een rekening courant bij de Volksbank. Gezien de hoge creditrating van de Staat (AAA van onder andere Moody's) wordt dit risico zeer laag ingeschat. SRH heeft derhalve geen aanvullende maatregelen genomen in het kader van het mitigeren van het kredietrisico.

Het totale maximale kredietrisico ultimo 2016 bedraagt € 1.809 miljoen (2015: € 1.940 miljoen).

Toelichtingen op individuele posten van de balans

1 Financiële vaste activa

Verloop financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

in duizenden euro's	Achtergestelde leningen VIVAT	Vordering op Nederlandse Staat
Stand per 1 januari 2015	302.000	--
Verstrekking	--	1.598.050
Stand per 31 december 2015	302.000	1.598.050
Stand per 1 januari 2016	302.000	1.598.050
Rentebijdraving		1.503
Aflossing	-302.000	
Stand per 31 december 2016	--	1.599.553

Alle vorderingen die in de financiële vaste activa zijn opgenomen hebben een resterende looptijd langer dan een jaar.

Achtergestelde leningen VIVAT

Ultimo december 2015 had SRH een vordering op VIVAT met een nominale hoofdsom van € 302 miljoen. Deze vordering betrof een tweetal achtergestelde leningen aan voormalige dochtermaatschappijen van SRH:

- Een achtergestelde lening van € 207 miljoen aan VIVAT met een rentepercentage van 6,318%, met een eerstvolgende aflossingsmogelijkheid in juli 2017;
- Een achtergestelde lening van € 95 miljoen aan SRLEV, een dochtermaatschappij van VIVAT, met een rentepercentage van 8,9%, met een eerstvolgende aflossingsmogelijkheid in april 2018.

In de koopovereenkomst tussen SRH en Anbang met betrekking tot de aandelen in het kapitaal van VIVAT werd opgenomen dat Anbang ervoor zou zorgen dat deze vorderingen uiterlijk eind januari 2016 door VIVAT en SRLEV aan SRH zouden worden voldaan, mits De Nederlandsche Bank haar voorafgaande toestemming verleende aan de terugbetaling van deze vorderingen. Op 1 februari 2016 heeft SRH de aflossing van de lening van SRLEV vermeerderd met de over de leningen verschuldigde rente geheel ontvangen. Tevens heeft SRH van VIVAT een bedrag ter aflossing van de hoofdsom ontvangen van € 63 miljoen, vermeerderd met de verschuldigde en lopende rente over de gehele hoofdsom van de lening tot en met de datum van aflossing. Dit betekent dat op dat moment van de lening van VIVAT nog een hoofdsom resteerde van € 144 miljoen. Dit bedrag is begin juli 2016 van VIVAT ontvangen, onder verrekening door VIVAT van de door SRH aan VIVAT overeengekomen vergoeding voor de volledige financiering van VIVAT's pensioenindexatieverplichtingen van € 81,7 miljoen. Hiermee is de volledige achtergestelde lening door VIVAT aan SRH afgelost.

Vordering op Nederlandse Staat

De vordering op Nederlandse Staat betreft een lening met een looptijd van 30 jaar. Er is voor gekozen om de hele lening voor een renteperiode van 5 jaar vast te leggen tegen een rentepercentage van 0,094%. SRH heeft de mogelijkheid om na afloop van deze periode andere rentelooptijden voor leningdelen te kiezen. SRH kan uitbetaling van (een deel van) de vordering verlangen indien haar liquiditeitspositie dit noodzakelijk maakt. Voor zover nodig zal het betreffende bedrag dan eerst moeten worden omgezet naar het direct opeisbare leningdeel. Voor die omzetting geldt een boeteclausule, zijnde het verschil tussen de nominale waarde van het betreffende leningdeel en de op dat moment geldende marktwaarde van het betreffende leningdeel. De Staat mag de lening op elk moment zonder boeterente terugbetalen.

De reële waarde van de in de balans opgenomen vordering, verantwoord onder financiële vaste activa, bedraagt € 1.644 miljoen (2015: € 1.606 miljoen).

2 Vorderingen

Specificatie vorderingen

De vorderingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

in duizenden euro's	2016	2015
Te vorderen vennootschapsbelastingen	10.557	--
Ter vereffenen vennootschapsbelasting met de Volksbank	10.267	--
Overige vorderingen	1.654	38.932
Overlopende activa	1.053	655
Overige vorderingen	23.531	39.587

De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd. Alle vorderingen worden geacht een looptijd korter dan 1 jaar te hebben.

Te vorderen vennootschapsbelastingen

Tot 30 juni 2015 vormde SRH samen met een belangrijk deel van haar (voormalige) groepsmaatschappijen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting, alsmede een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Voor de fiscale eenheid voor de omzetbelasting geldt dat deze voortduurde tot en met 30 september 2015 betreffende de fiscale eenheid tussen SRH en de Volksbank en haar dochtermaatschappijen. Alle vennootschappen binnen deze fiscale eenheid zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden uit hoofde van vennootschapsbelasting respectievelijk de omzetbelasting van de betreffende fiscale eenheid tot dat de betreffende jaren definitief zijn afgerekend.

De vennootschapsbelasting is inclusief ingehouden dividendbelasting, die wordt geregeld door middel van de aangifte vennootschapsbelasting. De acuut te vorderen en verschuldigde vennootschapsbelasting tot en met de jaren 2013 staat onherroepelijk vast. De op basis van de definitieve aanslagen alsmede de ingediende aangiftes verschuldigde vennootschapsbelasting van de diverse (voormalige) groepsmaatschappijen ten aanzien van deze jaren is afgerekend met SRH, het hoofd van de fiscale eenheid. De aangifte 2014 is bij de belastingdienst ingediend en op basis daarvan heeft onderlinge afrekening met de voormalige groepsmaatschappijen plaatsgevonden. De aangifte 2014 is nog niet definitief vastgesteld. De aangifte 2015 is in april 2017 ingediend bij de belastingdienst. En op basis daarvan heeft gedeeltelijke onderlinge verrekening met de voormalige groepsmaatschappijen plaatsgevonden.

Ultimo 2016 beschikt SRH nog over fiscaal compensabele verliezen ter grootte van circa € 6 miljoen (2015: nihil) en verrekenbare tijdelijke verschillen van circa € 27 miljoen (ultimo 2015: nihil). Aangezien in de komende jaren naar verwachting geen fiscale winstcapaciteit zal bestaan om deze verrekenbare verliezen en verrekenbare tijdelijke verschillen te compenseren, is hiervoor ultimo 2016 geen latente belastingvordering in de jaarrekening opgenomen.

Overige vorderingen

De overige vorderingen betroffen voornamelijk een vordering op de Volksbank die in 2017 is voldaan. De overige vorderingen bestonden in 2015 nog voornamelijk uit de lopende rente op de achtergestelde leningen aan VIVAT.

Overlopende activa

De overlopende activa betroffen met name vooruitbetaalde kosten en nog te ontvangen inkomsten waaronder de rentevergoeding op de vordering op de Nederlandse Staat.

3 Liquide middelen

Specificatie liquide middelen

in duizenden euro's	2016	2015
Kortlopende banktegoeden	185.977	--
Kasmiddelen	--	--
Totaal	185.977	--

Na de aflossing van de achtergestelde leningen door VIVAT heeft SRH de rekening courant schuld bij SNS Bank afgelost en is het restant van de ontvangsten uitgezet op de bankrekening bij SNS Bank, waarbij sprake is van een negatief rentetarief van 0,4%. Deze rentelasten worden verantwoord als negatieve rentebaten.

De liquide middelen staan volledig ter vrije beschikking.

4 Eigen vermogen

Overzicht mutaties eigen vermogen

in duizenden euro's	Geplaatst kapitaal	Agio-reserve	Reële waarde reserve	Wettelijke reserve deelnemingen	Overige wettelijke reserves	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2015	468.821	5.467.636	9.000	390.000	--	-1.624.552	-712.000	3.998.905
Foutherstel belastingen	--	--	--	--	--	-17.720	--	-17.720
Stand per 1 januari 2015 na toepassing foutherstel	468.821	5.467.636	9.000	390.000	--	-1.642.272	-712.000	3.981.185
Totaal mutaties eigen vermogen 2015	--	8.000	-9.000	-390.000	--	-326.000	-1.446.499	-2.163.499
Stand per 31 december 2015	468.821	5.475.636	--	--	--	-1.968.272	-2.158.499	1.817.685
Overboeking nettoresultaat 2015	--	--	--	--	--	-2.158.499	2.158.499	--
Nettoresultaat 2016	--	--	--	--	--	--	-11.039	-11.039
Stand per 31 december 2016	468.821	5.475.636	--	--	--	-4.126.772	-11.039	1.806.646

Geplaatst kapitaal

Het geplaatste kapitaal is volgestort en bestaat uit alleen gewone aandelen. De nominale waarde van de gewone aandelen is € 1,63 per aandeel.

Specificatie geplaatst kapitaal

	Aantal gewone aandelen		Bedrag gewone aandelen (in € duizenden)	
	2016	2015	2016	2015
Maatschappelijk aandelenkapitaal	1.044.005.149	1.044.005.149	1.701.728	1.701.728
Aandelenkapitaal in portefeuille	756.385.276	756.385.276	1.232.908	1.232.908
Totaal eind van het jaar	287.619.873	287.619.873	468.820	468.820

Verloop geplaatst kapitaal

	Aantal gewone aandelen		Bedrag gewone aandelen (in € duizenden)	
	2016	2015	2016	2015
Aandelen begin van het jaar	287.619.873	287.619.873	468.820	468.820
Transacties met aandeelhouder	--	--	--	--
Uitgegeven per 31 december	287.619.873	287.619.873	468.820	468.820

Agioreserve

De agioreserve bestaat uit de opbrengsten uit de uitgifte van aandelen voor zover deze hoger zijn dan het nominale bedrag van deze aandelen (opbrengsten boven pari).

Onverdeeld resultaat

Het resultaat na belastingen over 2016 is opgenomen in de post onverdeeld resultaat van het eigen vermogen.

Voorstel resultaatbestemming

De algemene vergadering van aandeelhouders van SRH wordt voorgesteld het resultaat na belastingen over 2016 volledig in mindering te brengen op de overige reserves.

5 Voorzieningen

Specificatie voorzieningen

in duizenden euro's	Voorziening pensioenverplichtingen	Overige voorzieningen	Totaal voorzieningen
Stand per 1 januari 2016	23.159	59.210	82.368
Dotatie	--	--	--
Onttrekkingen	-23.159	-59.210	-82.368
Stand per 31 december 2016	--	--	--

Ultimo december 2015 had SRH een voorziening voor pensioenverplichtingen van €23 miljoen, bestaande uit pensioenindexatieverplichtingen voor oud-medewerkers van SRH, voor zover deze pensioenverplichtingen niet aan de Volksbank of VIVAT waren overgegaan bij de ontvlechting van SRH. Daarnaast waren er nog pensioenindexatieverplichtingen voor voormalige medewerkers van SRH die naar VIVAT en de Volksbank waren overgegaan. In de koopovereenkomst met Anbang heeft SRH zich jegens Anbang verplicht om deze laatste pensioenindexatieverplichtingen volledig gefinancierd aan VIVAT over te dragen.

In de onderhandelingen over de uitvoering van de in de koopovereenkomst opgenomen afspraak hebben SRH, de Volksbank, Anbang en VIVAT begin mei 2016 overeenstemming bereikt over de volledige financiering van VIVAT's voormelde pensioenindexatieverplichtingen door SRH, alsmede over de overdracht van de voormelde pensioenindexatieverplichtingen van SRH en die van de Volksbank aan VIVAT voor een totaalbedrag van €117,5 miljoen. Met deze overdracht zijn alle pensioen(indexatie)verplichtingen voor SRH ondergebracht bij een pensioenfonds of een verzekeraar en resteren er geen pensioenverplichtingen voor SRH. De onttrekkingen van de voorzieningen houden direct verband met de overdracht van de verplichtingen aan VIVAT, welke zijn berekend naar de stand per ultimo 2015.

Verloop voorziening pensioenverplichtingen

in duizenden euro's	2016	2015
Contante waarde begin van het jaar	23.159	59.000
Overdracht i.v.m. aanpassing werkgeverschap	--	-57.000
Toename en oprenting via winst en verlies	--	19.159
Actuariële winsten en verliezen ten laste van overig totaalresultaat	--	2.000
Uitkeringen	--	--
Onttrekkingen	-23.159	--
Balanswaarde eind van het jaar	--	23.159

Specificatie overige voorzieningen

in duizenden euro's	2016	2015
Reorganisatievoorziening	--	669
Overige voorzieningen	--	58.541
Totaal	--	59.210

Verloop overige voorzieningen

in duizenden euro's	2016	2015
Balanswaarde begin van het jaar	59.210	4.483
Dotaties / vrijvallen	--	58.541
Onttrekkingen	-59.210	-3.814
Balanswaarde eind van het jaar	--	59.210

SRH had in 2015 een voorziening gevormd van € 58,5 miljoen als aanvullende vergoeding voor de overdracht aan VIVAT van pensioenindexatieverplichtingen jegens (voormalige) medewerkers van SRH, de Volksbank en VIVAT en de daarmee samenhangende kosten. Gelijktijdig met de aflossing van de achtergestelde lening door VIVAT aan SRH is deze vergoeding aan VIVAT begin juli 2016 voldaan. Voor meer informatie zie de toelichting bij de financiële vaste activa.

6 Kortlopende schulden

Specificatie kortlopende schulden

De kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

in duizenden euro's	2016	2015
Schulden aan banken	--	19.001
Te betalen vennootschapsbelastingen	--	10.944
Overige schulden	2.415	9.639
Totaal kortlopende schulden	2.415	39.584

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan. De kortlopende schulden betreffen voornamelijk nog te betalen facturen en nog te betalen kosten. Daarnaast was in 2015 nog sprake van een schuld uit hoofde van te betalen vennootschapsbelastingen.

Schulden aan banken

in duizenden euro's	2016	2015
Direct opvraagbaar	--	19.001
Deposito's en certificaten	--	--
Onderhandse leningen	--	--
Totaal	--	19.001

SRH maakte primo 2016 nog gebruik van een rekening-courant faciliteit van SNS Bank van € 100 miljoen. Deze faciliteit, die oorspronkelijk een looptijd had tot en met 31 december 2015, kende een verlengingsoptie. Op 28 december 2015 had SNS Bank deze faciliteit verlengd tot 28 februari 2016. De faciliteit is afgelost en beëindigd nadat SRH op 1 februari 2016 de gedeeltelijke aflossing van de achtergestelde schulden van VIVAT had ontvangen.

Overige schulden

De overige schulden bestaan met name uit transitorische kosten en crediteuren.

7 Niet uit de balans blijvende verplichtingen en activa

Juridische procedures en onderzoeken

Algemeen

SRH is betrokken bij procedures en onderzoeken naar aanleiding van de nationalisatie en bij rechtszaken die reeds voor de nationalisatie aanhangig waren en waarvoor de nationalisatie aldus geen aanleiding vormde. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat SRH in de toekomst in nieuwe juridische procedures betrokken zal worden. Op dit moment is nog geen inschatting te maken van de kans dat mogelijke juridische procedures tot een verplichting voor SRH zullen leiden, noch van de hoogte van de (mogelijke) financiële impact van deze procedures op SRH. Om die reden zijn ten aanzien van mogelijke juridische procedures geen voorzieningen gevormd. Hoewel het niet mogelijk is de uitkomst van lopende of dreigende juridische procedures te voorspellen, is de Raad van Bestuur van mening - op grond van de informatie die thans beschikbaar is en na raadpleging van externe juridische adviseurs - dat het niet valt uit te sluiten dat de uitkomsten van deze procedures een materiële negatieve financiële impact zouden kunnen hebben op de vermogenspositie, resultaten en/of kasstromen van SRH. Hierna benoemen wij de relevante onderzoeken op dit moment die allen verband houden met de nationalisatie.

Procedures en onderzoeken naar aanleiding van de nationalisatie

Enquêteprocedure Vereniging van Effectenbezitters

Op 6 november 2014 heeft de Vereniging van Effectenbezitters (de 'VEB') bij de Ondernemingskamer te Amsterdam een verzoekschrift ingediend tot het houden van een enquête naar het beleid van SNS REAAL, thans SRH, SNS Bank, thans de Volksbank en het voormalige SNS Property Finance, thans Propertize, over de periode 2006 tot en met het moment waarop de enquête is afgerond. De Ondernemingskamer heeft bepaald dat de mondelinge behandeling van deze procedure plaats zal vinden op 8 juni 2017.

Stichting Beheer SNS REAAL

Stichting Beheer SNS REAAL (de 'Stichting') heeft op 11 november 2013 bij de rechtbank Amsterdam een verzoek gedaan tot het houden van een voorlopig getuigenverhoor. De procedure bevindt zich thans in cassatie bij de Hoge Raad.

Voorts heeft de Stichting bij dagvaarding van 23 februari 2015 SRH gedagvaard ter verkrijging van een verklaring voor recht omtrent de status van de door haar in 2008 uitgegeven Core Tier 1 Capital Securities. De procedure wordt thans in hoger beroep behandeld voor het Hof Amsterdam.

Procedure in verband met verklaringen uit hoofde van art. 2:403 BW Propertize c.s.

In het kader van de verzelfstandiging van Propertize hebben SRH en de Volksbank de in het verleden voor Propertize c.s. afgegeven 403-verklaringen ingetrokken. Twee partijen hebben zich tegen de intrekking verzet. Op 31 maart 2017 heeft de Hoge Raad de klachten van SRH en de Volksbank en het cassatieberoep afgewezen.

Overige procedures, onderzoeken en ontwikkelingen relevant voor SRH

Verder zijn er nog procedures waarbij SRH geen (proces)partij of rechtstreeks onderwerp van onderzoek is doch het verloop en de uitkomst van deze trajecten kan mogelijk materiële invloed hebben op de positie van SRH.

Dit geldt allereerst voor de door rechthebbenden van de onteigende effecten en vermogensbestanddelen gestarte schadeloosstellingsprocedure bij de Ondernemingskamer. De Ondernemingskamer heeft bepaald dat de waarde van de onteigende effecten en vermogensbestanddelen dient te worden vastgesteld door deskundigenonderzoek. In dat verband heeft de Ondernemingskamer drie deskundigen benoemd, die thans het onderzoek uitvoeren. Een eventuele uit deze procedure voortvloeiende schadeloosstelling wordt voldaan door de Staat.

Daarnaast heeft een aantal partijen de uitkomst van de beroepsprocedure bij de Raad van State, waarbij het onteigeningsbesluit in stand is gelaten, ter toetsing voorgelegd aan het Europees Hof voor Rechten van de Mens ('EHRM'). Deze zijn niet ontvankelijk verklaard maar kunnen na het onherroepelijk eindigen van de schadeloosstellingsprocedure alsnog worden ingesteld.

Garantie- en compensatiestelsels

Alle garanties in de zin van artikel 2:403 BW die SRH voor haar voormalige dochtermaatschappijen had gesteld, zijn ingetrokken. SRH heeft tevens de overblijvende aansprakelijkheid uit hoofde van deze garanties ingetrokken, na het voornemen daartoe te hebben aangekondigd in een landelijk verspreid dagblad. Enkele schuldeisers van Propertize B.V. en van een dochtermaatschappij van Propertize B.V., PRPZ Financiering Participaties B.V. hebben binnen de daartoe geldende wettelijke termijn verzet aangetekend tegen intrekking van de overblijvende aansprakelijkheid. Voor deze schuldeisers is de overblijvende aansprakelijkheid (nog) niet geëindigd. Over de vraag of het verzet van de betreffende schuldeisers al dan niet gegrond is, is SRH in een juridische procedure verwikkeld.

Looptijd toekomstige minimale betalingsverplichtingen operationele leasecontracten

in duizenden euro's	2016	2015
< 1 jaar	53	10.000
1 - 5 jaar	--	39.000
> 5 jaar	--	57.000
Totaal	53	106.000

Tot 1 april 2016 was SRH hoofdhuurder van het Hojel-gebouw in Utrecht. Vanaf deze datum is de Volksbank hoofdhuurder geworden en huurt SRH als onderhuurder bedrijfsruimte van de Volksbank. De huurkosten worden verantwoord onder de operationele lasten. De huurovereenkomst is maandelijks opzegbaar met een opzegtermijn van 6 maanden en loopt tot uiterlijk 30 juni 2026, waarna deze zonder nadere opzegging van huurder of verhuurder zal worden beëindigd.

Niet uit de balans blijvende activa

Eind 2016 is geconstateerd dat in de aangifte vennootschapsbelasting 2010 een te hoog bedrag aan dividendbelasting in aftrek is gebracht. Deze dividendbelasting had betrekking op de dividendstromen van beleggingsfondsen van VIVAT. SRH heeft VIVAT recent geïnformeerd dat zij meent door VIVAT te zijn gevrijwaard voor het hieruit voortkomende verlies voor SRH ter grootte van €20 miljoen, inclusief de belastingrente. VIVAT heeft laten weten van mening te zijn dat deze vrijwaring niet van toepassing is.

Toelichtingen op individuele posten van de winst- en verliesrekening

8 Netto omzet

SRH heeft geen bedrijfsmatige activiteiten en genereert derhalve geen omzet.

9 Lonen en salarissen

in duizenden euro's	2016	2015
Doorbelaste lonen, salarissen en vergoedingen	1.402	13.822
Totaal	1.402	13.822

SRH heeft ultimo 2016 geen personeel in dienst. Een aantal medewerkers (4 fte) is in dienst bij de Volksbank en gedetacheerd bij SRH. De kosten voor lonen en salarissen worden integraal aan SRH doorbelast. De salarissen omvatten mede de kosten van tijdelijk ingehuurd personeel van €0,3 miljoen (2015: €6 miljoen) en in 2015 mede de kosten van het wagenpark, reiskosten, personeelskortingen en opleidingskosten. Het gemiddeld aantal medewerkers was in 2016 10 fte (2015: 33 fte)

Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging van bestuurders omvat periodiek betaalde beloningen, zoals salarissen, vakantiegeld en sociale lasten, beloningen betaalbaar op termijn, zoals pensioenlasten en uitkeringen bij beëindiging van het dienstverband.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de totale beloning van bestuurders.

In duizenden euro's	2016	2015
Jaarinkomen	385	1.886
Pensioenopbouw	10	59
Beëindigingsvergoeding	--	669
Totaal	395	2.614

Er is over 2016 geen variabele beloning toegekend aan de bestuurders, evenals over 2015.

10 Overige bedrijfskosten

Specificatie overige bedrijfskosten

in duizenden euro's	2016	2015
Huisvestings- en automatiseringskosten	277	19.293
Kosten marketing en public relations	78	385
Kosten externe adviseurs	3.821	14.362
Overige kosten	2.993	3.738
Totaal	7.169	37.778

De huisvestings- en automatiseringskosten en de kosten van externe adviseurs zijn in 2016 fors lager dan in 2015 omdat deze in 2015 nog lasten in het kader van de herstructurering (splitsing) van SRH bevatten. De kosten van externe adviseurs betreffen in 2016 met name kosten voor juridisch advies. De overige kosten betreffen in 2016 voornamelijk herstructureringslasten, verzekeringslasten en de van de aandeelhouder NLF1 doorbelaste beheerlasten, waar in 2015 per saldo nog sprake was van een doorbelasting van lasten vanuit de holding naar de toenmalige dochtermaatschappijen VIVAT en de Volksbank.

11 Financiële baten en lasten

Specificatie rentebaten

in duizenden euro's	2016	2015
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	3.390	22.756
Negatieve rentebaten	-749	--
Totaal	2.641	22.756

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten

Betreft gerealiseerde rentebaten op de uitstaande (langlopende) vorderingen. Vanaf 1 januari 2016 brengt SNS Bank een negatieve rente in rekening op de rekening-courant van SRH. Deze rentelasten worden als negatieve rentebaten in de jaarrekening verantwoord.

12 Belastingen

Specificatie belastingen

in duizenden euro's	2016	2015
Acute vennootschapsbelasting huidig boekjaar	1.585	8.087
Vennootschapsbelasting voorgaande boekjaren	-5.457	27
Belastingrente navordering	-1.237	-1.242
Belastingen	-5.109	6.872

De ingediende aangiften vennootschapsbelasting 2014 en 2015 hebben in 2016 geleid tot een correctie in de vennootschapsbelasting voorgaande boekjaren van €5,5 miljoen. De belastingrente heeft betrekking op de navordering dividendbelasting (zie ook onder 'fourthrestel').

Aansluiting tussen het nominale en effectieve belastingpercentage

in duizenden euro's	2016	2015
Nominaal belastingpercentage	25,0%	25,0%
Resultaat voor belasting	-5.930	-27.380
Nominaal belastingbedrag	-1.483	-6.845
Vrijstellingen	-102	-1.242
Correcties voorgaande jaren	5.457	-27
Belastingrente navordering	1.237	1.242
Permanente verschillen	--	--
Totaal	5.109	-6.872
Effectief belastingpercentage	-86,2%	25,1%

13 Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

in duizenden euro's	2016	2015
Resultaat voormalige dochtermaatschappijen VIVAT en De Volksbank	--	-2.137.964
Resultaat overige voormalige dochtermaatschappijen	--	--
Resultaat groepsmaatschappijen	--	-2.137.964

Na de verkoop van VIVAT per 26 juli 2015 en de overdracht van de Volksbank per 30 september 2015 heeft SRH geen dochtermaatschappijen meer. Het resultaat voormalige dochtermaatschappijen VIVAT en de Volksbank betrof het resultaat uit beëindigde bedrijfsactiviteiten tot aan het moment van verkoop c.q. overdracht.

Overige toelichtingen op de winst- en verliesrekening

14 Transacties met verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

De verbonden partijen van SRH zijn de aandeelhouder NLFI, de Nederlandse Staat en de leden van de Raad van Bestuur inclusief naaste familieleden. De relaties met deze verbonden partijen zijn, voor zover aanwezig, vooral op het gebied van administratieve relaties.

Transacties met verbonden partijen hebben plaatsgevonden op marktconforme voorwaarden, behalve indien anders vermeld. Bij de transacties met verbonden partijen is voldaan aan best practice-bepalingen II.3.2, II.3.3, II.3.4, III.6.1, III.6.3 en III.6.4 van de Nederlandse Corporate Governance Code.

Posities en transacties tussen SRH, de Nederlandse Staat en NLFI

Ultimo 2016 heeft SRH een vordering op de Nederlandse Staat van € 1.600 miljoen (voor meer informatie zie toelichting Financiële vaste activa).

Aandeelhouder van SRH is de Stichting administratiekantoor beheer financiële instellingen ('NLFI'). Materiële besluiten worden genomen na intern beraad met dan wel goedkeuring van NLFI en/of het Ministerie van Financiën, conform de governance van SRH en NLFI.

In de overige bedrijfskosten is een bedrag van € 1,2 miljoen begrepen aan door de NLFI doorbelaste kosten over 2016 op grond van de Wet Stichting administratiekantoor beheer financiële instellingen.

15 Accountantskosten

De honoraria voor de accountantsorganisatie belast met de controle van de jaarrekening, EY (2015: KPMG Accountants N.V.) zijn als volgt onder te verdelen:

Toelichting accountantskosten

in duizenden euro's, exclusief van toepassing zijnde btw	KPMG Accountants N.V.		EY		Totaal	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Onderzoek van de jaarrekening, waaronder de controle van de statutaire jaarrekeningen en overige statutaire controles van dochtermaatschappijen en andere geconsolideerde maatschappijen	23	2.576	55	--	78	2.576
Andere controlediensten	6	1.050	--	--	6	1.050
Adviesdiensten op fiscaal terrein	--	--	--	--	--	--
Andere niet-controlediensten	--	--	--	--	--	--
Totaal	29	3.626	55	--	84	3.626

De accountantskosten voor 2016 zijn gedaald ten opzichte van 2015 omdat de jaarrekeningcontrole 2016 minder complex is geworden dan in 2015 door de splitsing van SRH en de afbouw van de activiteiten. De jaarrekening over het boekjaar 2015 is de laatste jaarrekening geweest die door KPMG is gecontroleerd. Vanaf boekjaar 2016 vindt de jaarrekeningcontrole plaats door EY. De kosten van KPMG in 2016 betreffen de gefactureerde honoraria met betrekking tot de controle van het boekjaar 2015. De kosten van EY in 2016 betreffen de honoraria met betrekking tot de controle van het boekjaar 2016. De honoraria betreffen alleen de kosten voor de dienstverlening welke betrekking hebben op het betreffende boekjaar en eventueel nagekomen posten voorgaand boekjaar.

In 2016 is geen sprake meer geweest van andere controlediensten.

Handtekeningen

Utrecht, 1 mei 2017

Raad van Bestuur

H.M. de Mol van Otterloo (voorzitter)

G.J.H. Broekers

Overige gegevens

Statutaire regeling inzake de winst- en verliesbestemming

De verliesverdeling zal worden bepaald in overeenstemming met artikel 25.4 van de statuten van SRH N.V., zoals geldend per 31 december 2016.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders van SRH N.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van SRH N.V. te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van SRH N.V. (hierna SRH of de vennootschap) op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2016;
- de winst-en-verliesrekening over 2016;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van SRH zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 18 miljoen
Toegepaste benchmark	1% van het eigen vermogen
Nadere toelichting	<p>Wij beschouwen het eigen vermogen van SRH als de meest geschikte benchmark, omdat SRH geen operationele activiteiten meer heeft en zich overeenkomstig haar statutaire doelstelling richt op het verder ontmantelen van de vennootschap en tot afwikkeling te komen van werkzaamheden onder meer voortvloeiend uit de onteigening van door haar uitgegeven aandelen en obligaties bij de nationalisatie van SNS REAAL N.V. in 2013. Het aanwezige eigen vermogen is daarmee voor de resterende stakeholders de belangrijkste maatstaf, omdat deze het vermogen weergeeft om aan eventuele resterende verplichtingen te kunnen voldoen dan wel dat na afwikkeling toekomt aan de aandeelhouder.</p> <p>Omdat wij deze materialiteit niet passend vinden voor de operationele kosten hanteren wij specifiek hiervoor een lagere materialiteit (€2 miljoen). Verder houden wij ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.</p>

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 1,8 miljoen, respectievelijk € 0,1 miljoen voor de operationele kosten, rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Risico	Onze controleaanpak
<p>Juridische procedures in relatie tot de nationalisatie SRH heeft in noot 7 van de jaarrekening een toelichting opgenomen over claims en juridische zaken, waarvan een belangrijk deel betrekking heeft op procedures en onderzoeken naar aanleiding van de nationalisatie van SNS REAAL op 1 februari 2013. In relatie tot de juridische risico's die verband houden met de nationalisatie geeft het bestuur aan dat per balansdatum geen inschatting kan worden gemaakt van de kans dat mogelijke juridische procedures in relatie tot de nationalisatie leiden tot een verplichting voor SRH om geleden schade te vergoeden. Voorts is de hoogte van de eventuele financiële impact op SRH op dit moment niet betrouwbaar te schatten. Per 31 december 2016 is daarom in overeenstemming met de verslaggevingsvereisten geen voorziening getroffen. In het licht van de potentieel materiële impact hiervan op het vermogen en het resultaat van SRH en vanwege de mogelijke maatschappelijke aandacht hiervoor, vormt dit een kernpunt in onze controle.</p> <p>Belastingen De belastingen waren significant voor onze controle, omdat het proces complex en aan schattingen onderhevig is. Tot en met juni 2015 vormde SRH samen met een belangrijk deel van haar voormalige groepsmaatschappijen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Vanuit de ingediende aangiften vennootschapsbelasting 2014 en 2015 hebben correcties over voorgaande jaren plaatsgevonden ten aanzien van de fiscale positie alsook verrekening met voormalige groepsmaatschappijen. Verder is geconstateerd dat in de aangifte 2010 ten onrechte teveel dividendbelasting in aftrek is gebracht welke als fouterstel in de jaarrekening is verwerkt.</p> <p>Ultimo 2016 beschikt SRH N.V. over fiscaal compensabele verliezen ter grootte van € 6 miljoen en tijdelijke verschillen tussen waardering in de jaarrekening en in de fiscale aangifte van € 27 miljoen, die op zichzelf beschouwd als gevolg van het uitlopen van de verschillen in de komende jaren een neerwaarts effect zullen hebben op het fiscale resultaat. Aangezien in de komende jaren naar verwachting geen fiscale winstcapaciteit zal bestaan om de verrekenbare verliezen te compenseren, is hiervoor ultimo 2016 geen latente belastingvordering in de jaarrekening opgenomen.</p>	<p>Wij hebben in onze controle kennisgenomen van beschikbare interne beschrijvingen en analyses inzake de met de nationalisatie samenhangende juridische risico's, die ten grondslag liggen aan de conclusie van het bestuur dat geen voorziening kan worden getroffen. Wij hebben deze beschrijvingen en analyses besproken met de juridische medewerkers van SRH en het bestuur. Voorts hebben wij de externe juridische adviseurs gevraagd om inlichtingen. Hierbij hebben wij vastgesteld dat de toelichting op de juridische risico's in overeenstemming is met ontvangen beschrijvingen en analyses. Het bestuur heeft in noot 7 gewezen op de potentiële risico's, waarvoor op 31 december 2016 geen betrouwbare inschatting is te maken van de uitkomst en eventuele financiële impact. Het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van deze toelichting vormde onderdeel van onze werkzaamheden.</p> <p>Wij hebben, met behulp van onze fiscaal specialisten, controlewerkzaamheden verricht om de volledigheid en juistheid van de opgenomen fiscale positie vast te stellen, inclusief het kennisnemen van de correspondentie met de fiscus en de extern fiscaal adviseur. Wij hebben specifiek ook de analyse en evaluatie beoordeeld met betrekking tot de correcties over voorgaande jaren en het fouterstel ten aanzien van de vennootschapsbelasting.</p> <p>Daarnaast hebben wij de analyse en de veronderstellingen van het bestuur beoordeeld ten aanzien van de beschikbare voorwaartse verliescompensatie en verrekenbare tijdelijke verschillen en het niet verantwoorden van een latente belastingvordering uit dien hoofde. Wij hebben de toereikendheid beoordeeld van toelichting in de jaarrekening in noot 2, 7 en 12 ten aanzien van de fiscale positie en het fouterstel alsook hetgeen dienaangaande is opgenomen in de grondslagen van waardering van activa en passiva.</p>

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door de aandeelhouder op 17 december 2015 benoemd als accountant van SRH vanaf de controle van het boekjaar 2016 en zijn sinds die datum tot op heden de externe accountant.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 1 mei 2017

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. N.M. Pul RA